

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccin-
jeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in tujstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ul. 5. Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj — Naroča
se posebej in velja mesečno L. 2.50
Za tujemstvo L. 3.80
Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po
tarifi

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Novi angleški porazi

54 angleških tankov v Marmariki uničenih — Več sto
ujetnikov — Potopitev 10.000 tonske sovjetske ladje pred
Sevastopoljem

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil
je objavil 14. junija naslednje 744. vojno
poročilo:

Bitka v Marmariki se nadaljuje. Na po-
ročju Ain el Gazale napad sovražnikovih
motoriziranih oddelkov in oklopnih vozil na
naše pehotne enote ni imel uspeha. So-
vražnik je bil odločno odbit, potem ko je
utrpel znatne izgube. Zaprado od El Adema
so motorizirane oklopne skupine osi pora-
zile večje oddelke nasprotnih sil. Uničenih
je bilo 54 tankov in zajetih več sto ujetni-
kov. Nemški lovci so v borbah sestrelili 6
letal tipa »Curtiss« in 3 »Hurricane«.

Letalstvo je bombardiralo letališča opo-
rišča na Malti in je izvajalo tudi živočno
izvidniško delovanje na sredozemskem ne-
bu. Eno naše izvidniško letalo se ni vrnilo.

Angleška letala so to noč preletela Ta-
ranto in odvrkla nekaj bomb, ne da bi bilo
kaj žrtev ali povzročene škode.

Naši brzi čolni so v noči na 13. t. m. tor-
pedirali v vodah Sevastopolja nadaljnjo sov-
jetsko motorno ladjo z 10.000 tonami, ki
je bila natovorjena s strelivom. Ko jo je
sovražnik skušal zvečati na varno, je bila
zadeta in pogrnjena v zrak z bombami iz
nemških letal, ki so sodelovala z našimi na-
padnimi čolni.

Po padcu Bir Hakeima

Berlin, 14. jun. d. S pristojne nemške vo-
jaške strani javljajo, da se vojaške ope-
racije v severni Afriki normalno nadaljujejo.
V nemških vojaških krogih ne navajajo, ali
se medtem sile generala Rommla izvršile
kake nove napade proti sovražnikovim po-
stojankam. Strateški položaj v severni Afri-
ki označujejo v navedenih krogih kot
značilen, ker je sovražnik izgubil enega iz-
med vodilnih kamnov svojega obrambnega
trikotja, ki ga tvorijo Tobruk, Bir Hakeim
in Bir el Gobi. Utrjena postojanka Bir el
Gobi, pripominjajo v nemških vojaških
krogih, je še mnogo bolj važna za napad,
kakor pa za obrambo, ker se v Bir el Go-
biju steka večje število puščavskih poto-
vov.

Berlin, 14. jun. d. V berlinskih političnih
krogih pripominjajo k britanski izgubi Bir
Hakeima v severni Afriki, da so se Angliji
tu zopet borili, dokler ni bil ubit poslednji
francoski vojak. Vsi ujetniki, ki so jih oso-
vinske sile zajele po padcu Bir Hakeima,
so bili brez izjeme sami Francozi — de-
gaullisti. V berlinskih političnih krogih po-
udarjajo, da so tudi pri Bir Hakeimu An-
gleži ostali zvesti svoji povsod uporabljeni
taktiki, namreč, da puste žrtvovati na naj-
nevarnejših mestih druge vojaške nameste
angleških. Kar se tiče zakonitega ravnanja,
kakor bodo osvovinske sile postopale z uje-
timimi degaullističnimi vojaki, opozarjajo v
berlinskih političnih krogih na določbo o
premirju, sklenjeno med Francijo na eni
ter Italijo in Nemčijo na drugi strani. V
čl. 10 pogodbe o premirju se francoski vla-
di prepoveduje, da bi dovolila francoskim
državljanom služiti v vojaški službi, ka-
tere izmed držav, ki so v vojnem stanju z
Nemčijo. S francoskimi državljani, ki so
prelomili to določbo, bodo nemške čete po-
stopale kot z iregularnimi četami.

Budimpešta, 14. jun. s. Madžarski tisk
opozarja s poudarkom na uspehu italijan-
skih in nemških čet v severni Afriki. »Ma-
gyarország« piše v uvodniku, da je bil z
italijansko-nemskim napadom v preteklih
dneh, ki se je končal z odličnimi uspehi,
preprečen poskus angleške ofenzive. Angle-
ške izgube ogromnih količin vojni potreb-
ščin, več sto zajetih ali uničenih tankov in
motornih vozil kažejo na važnost bitke, v
kateri je bila zavzeta trdnjava Bir Hakeim.
Ta uspeh, čegar daljnosežne posledice pri-
znava celo angleška propaganda, ki v za-
dnjih dneh ni govorila drugega kakor o iz-
redni strateški važnosti te trdnjave, ki je
sedaj v italijansko-nemški posesti, je pri-
pisati borbenemu duhu čet in zlasti tovari-
štvu med italijanskimi in nemskimi vojaki.

Bitka tankov

Operacijsko področje, 14. jun. s. (Poro-
čilo posebnega dopisnika agencije Stefani.)
Akcijska, ki jo omenja vojno poročilo št. 742,
je ena izmed mnogih, v katerih je divizija
»Ariete« dokazala v teku teh borb svojo
materialno in moralno udarnost in junaškega
duha svojih vojakov. Napad sovražnih
oklopnih sil na našo jelekno enotico ni bil
prvi in tudi to pot je bila v množici tan-
kov močna skupina težkih ameriških tan-
kov, ki so po sovražni propagandi pravice
giblivo in neranljive trdnjave. Napad na
divizijo »Ariete« je bil to pot izredno hud,
kajti kar 40 sovražnih tankov je skušalo
pregaziti bok naše oklopne divizije. Dobro
razmeščeno topništvo je odbilo napad in
onesposobilo za borbo polovico napadajo-
čih tankov. Druga polovica je bila pogrnjena
v beg. Z zavzetjem Bir Hakeima borbe v
Marmariki niso ponehale. Brž po zavzetju
južnega stebra angleškega obrambnega si-
stema so se sile osi usmerile proti drugim
oddelkom in nadaljujejo svoje operacije.

Tudi v teh operacijah po zavzetju Bir
Hakeima kažejo italijanske čete čudovito
napadalnost. Sovražnik, ki je bržkone mi-
slil, da bo nastal po padcu Bir Hakeima
odmor za reorganizacijo sil, je zapleten v
hude in težke boje.

Letalski napadi na angleška oporišča

Berlin, 14. jun. d. Na bojišču v severni
Afriki so nemški bombniki-strmoglavci sku-
paj z navadnimi bombniki uspešno napadli

zbirališča sovražnikovih motornih vozil na
področju pri Akromi. Kakor je bilo objavl-
jeno v soboto popoldne s pristojnega vo-
jaškega mesta, so bili vsi ti napadi izvršeni
z ugodnimi rezultati. Uničenih je bilo veliko
število sovražnikovih motornih vozil, večje
število pa je bilo poškodovanih. Lahki nem-
ški bombniki so v soboto osredotočili svoje
napade na sovražnikova letališča na otoku
Malti.

Uspešne akcije italijanskega letalstva

Operacijsko področje, 14. jun. s. (Poro-
čilo posebnega dopisnika agencije Stefani.)
Tudi v bitki, ki so jo čete osi pričele
26. maja v puščavi Marmariki, je imelo
italijansko letalstvo pomemben delež in je
učinkovito prispevalo k zmagovitemu za-
ključku borbe, zlasti pri zavzetju Bir Ha-
keima. Dragocena pomoč letalstva se je
pokazala še pred bitko z izvidniškimi po-
leti nad postojankami in zaledjem sovra-
znika, ko so bile potrjene vesti o angleških
pripravah za ofenzivo, ki naj bi se pričela
v prvih dneh julija. Že v pripravljalni fa-
zi napada, ko so italijansko-nemške sile
odvzele sovražniku iniciativo, je letalstvo
zmelo tone in tone bomb tudi ponoči na
zbirališča sovražnih sil, na njegova opo-
rišča, na zaledje in na oskrbovalna pota
vzdolž obale in v zaledju. Italijanski bom-
bniki so izmenjuje z nemškimi bombniki
sistematsko uničevali tobruško trdnjavo.

Lovci so se kmalu spopadli s sovražnikom.
Nad Sidi Muthahom so lovci tipa »Macchi
202« v vrsti spopadov s skupino »Curtis-
sov P 40«, ki je bila številčno močnejša,
sestrelili 9 letal. Lovska letala so izvedla
odlično podjetje, ko so napadla nenadoma
ob zori 26. maja letališče Gambut. Dne
25. maja so bila angleška letala, ki so bila
pripravljena za odlet, obstrleljana v dr-
zem napadu in vsa preluknjana ter one-
sposobljena za borbo. Ob velikem napadu
italijansko-nemških oklopnih sil, ki se je
pričel popoldne 26. maja, je letalstvo takoj
priskočilo na pomoč in operiralo v popol-
nem skladu s četami na celini. Na vsej
obširni fronti s trdnjavo Haim el Gazala
na severu in Bir Hakeimom na jugu so
italijanski lovci in bombniki v tesnem so-
delovanju s skupinami nemških bombni-
kov bombardirali angleške oklopne sile ter
jih uničevali, kakor tudi oskrbovalne ko-
lone sovražnika. Tudi naslednje noči niso
italijanski bombniki privoščili oddiha na-
sprotniku in so napadali prometne poti,
kjer so povzročili požare in uničenja. Ob
zori 27. maja so italijanska letala v zvezi
z nemškim letalstvom v celoti sodelovala
pri hudi bitki v puščavi in sicer ves čas
bitke do končnega napada na Bir Hakeim.

Letalstvo se je neprestano hrabro uveljav-
ljalo brez oddiha, ko je podpiralo sile na
kopnem ali odbijalo sovražne akcije ali pa
uničevalo sovražno zaledje ter ščitilo svoje
zaledje in oteževalo na vse načine kre-
tanje in oskrbovanje sovražnika. Samo dne
28. maja je bilo nad 100 sovražnih motor-
nih vozil onesposobljenih za borbo z ak-
cijsko lovcev in bombnikov, pa tudi v zraku
so bile letalske sile osi odločno v premoči
nad sovražnikom. O tem priča 14 sestrel-
jenih nasprotnih lovcev, ki so jih sestrel-
ili naši lovci brez lastnih izgub, čeprav
so se morali naši piloti boriti z dvojno in
trojno močnejšim številom sovražnih letal.
Posebno učinkovita je bila podpora letal-
skega orožja v najhujših bitkah, ki so se
razvijale v zadnjih dneh v odseku Bir Ha-
keima in ki so se končale z zavzetjem to
močne trdnjave. Sovražnik je moral zaradi
metodičnega in močnega letalskega bombar-
diranja njegovih utrjenih postojank in zbi-
rališč čet in materiala zbrati večji del svojih
eskadрил, s čimer so se običajno zmanj-
šali napadi na naše oskrbovalne poti. V
hudi bitki za premoč v zraku so se po ka-
zalo dne 8. in 9. junija ponovno izredne
spodobnosti italijanskih lovcev. V teku po-
novnih in srditih letalskih spopadov je bilo
sestreljenih kar 28 sovražnih letal, ki so se
v plamenih razbila na puščavskih tleh. Štiri
nadaljnja letala so bila bržkone sestreljena
na druga po hudo poškodovana. Zadnji
spopad je bilo posebno slavno dejanje za
naše lovce, ko se je 14 naših letal spoprijelo
s 36 sovražnimi letali, v hudi neenaki borbi
pa so naši lovci dosegli čudovito zmago.
Osem angleških letal je tresčilo v plamenih
na puščavski pesek in sledilo jim je še šest
letal. Ostala letala so bila pogrnjena v beg.

Letalstvo osi se je zagotovo oblast v
zraku in začelo uničevati trdnjavo Bir Ha-
keim. Močne skupine italijanskih bombni-
kov in strmoglavcev in nemških bojnih le-
tal so si sledile neprestano v valovih nad
utrjenimi postojankami, ki so jih obdelo-
vale z bombami vseh kalibrov. Uničevalna
akcija je bila izredno učinkovita. Znatno je
zmanjšala odpor obleganih degaullističnih
sil in je olajšala zavzetje trdnjave s pomoč-
jo slavne motorizirane pehote.

Poostreitev bolgarskega zakona za varstvo države

Sofija, 14. jun. s. Notranje ministrstvo
je izdelalo dva načrta zakonov, ki bodo
predloženi parlamentu na bližnjem izred-
nem zasedanju. Prvi načrt prinaša znatne
spremembe v zakonu za obrambo države ter
določa strožje kazni za vse zločine zoper
varnost države. Strožje kazni kakor doslej
so nameravane tudi za ilegalno delovanje
židov. Drug načrt obsega določbe o organi-
zaciji, disciplini in politični vzgoji držav-
nega uradništva.

Kritičen položaj Sevastopolja

Nemške čete napadajo neprestano sovjetske utrdbe, ki so jih že mnogo
zavzele

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 14. jun.
Vrhovno poveljništvo nemške vojske je ob-
javilo danes naslednje poročilo:

Pred Sevastopoljem so naši napadi pro-
drli v ogorčenih borbah globoko v naravno
in umetno zaščiteno trdnjavsko ozemlje.
Močna utrdba Stalina je bila zavzeta. Proti-
napadi sovražnika so se izjalovili. Bojna
letala so potopila v sevastopoljski luki
10.000-tonsko transportno ladjo. Na črnem
morju je torpediral italijanski brzi čoln v
noči na 13. junija veliko in močno zavaro-
vano sovražno ladjo. Nemška letala so uni-
čila v krmiških vodah sovjetski transportni
parnik in 1 rušilec.

Vzhodno od Harkova so bili obkoljeni
sovražnikovi oddelki uničeni ali ujeti. Borba
proti ostankom poraženega sovražnika se
nadaljuje. Doslej je bilo naštetih 20.000
ujetnikov in uničenih ali zaplenjenih 169
tankov, 113 topov ter mnogo drugega razno-
vrstnega orožja in vojni potrebščin.

V severnem in srednjem odseku vzhodne
fronte so bile samo krajevne operacije. Na
fronti pri Volhovu je bil sovražnikov napad
odbit.

Na visokem severu so nemška letala bom-
bardirala luko in mesto Murmansk ter ko-
lodvor Bluhl. 11 sovražnikovih letal je bilo
sestreljenih brez lastnih izgub. Pri brez-
uspešnem napadu 7 bombnikov na nek
letališče je izgubil sovražnik 6 letal.

V severni Afriki potekajo operacije nem-
ških in italijanskih čet ugodno. Pri sunku
v sovražnikov bok je bilo zaplenjenih 44
tankov in ujetih nad 400 ujetnikov. Nem-
ški lovci so brez lastnih izgub sestrelili 19
angleških letal.

Na Sredozemskem morju so nemška le-
tala potopila v angleškem konvoju severno
od Marsa Matruha 5000-tonsko trgovsko
ladjo, 2 nadaljnji veliki ladij in 1 spremilja-
joča ladja pa so bile poškodovane z bom-
bami. Nemške podmornice so potopile pred
Solumom sovražnikovo stražno ladjo, ob si-
rijski obali pa 500-tonsko munijsko ladjo.

V južni Angliji so nemška bojna letala
zadela v nizkem napadu z bombami težkega
kalibra važno vojno-industrijsko tovarnico.
Pri nočnem napadu na konvoj, ki je plul ob
izhodu iz Bristolkega kanala, je bilo po-
škodovanih z bombami 5 ladij in 1 rušilec.

O bojih za Sevastopolj

Berlin, 14. jun. d. Nemški vojni poroče-
valec Werner Kolbe, ki se je kot pešec
udeležil prvega naskoka nemških čet na
trdnjavo Sevastopolj, objavlja prvo nazor-
no poročilo o obsežnih nemških ofenzivnih
peracijah proti tej »najmodernejši trdnjavi
na svetu«. Nemško vojno poveljništvo je
napad na Sevastopolj pripravilo z največjo
skrbnostjo in natančnostjo. Nemška izvid-
niška letala so napravila vrsto fotografskih
posnetkov trdnjavskega terena in te foto-
grafije so nemškemu generalnemu štabu
služile kot glavni vir informacij, potrebnih
za ugotovitev položaja posameznih
utrdb ter celih utrdbnih pasov, ki v obliki
koncentričnih obročev obdajajo Sevasto-
polj. Ozemlje okrog Sevastopolja nudi so-
vražniku velike ugodnosti za obrambo. Pre-
sekanje je z mnogimi globokimi soteskami,
vertikalnimi skalnatimi stenami in gosto
posejano z grčji. Prišlo goščavje, s ka-
terim je obraščan teren, je ponekod tako
gosto prepleteno, da se niti spaziti ni mo-
goče skozenj. Nemški vojni poročevalec
pravi, da je bil prvi napad na sovražnikovo
utrdbo določen za 4. zjutraj. Pred napadom
je bil kratek, toda učinkovit topniški ogenj.
Ko se je pričel sam napad, so bili nasprotni
grčji zaviti v prah in dim. Ko so nemški
topovi še streljali na sovjetske postojanke,
so že pričeli nemški pionirski oddelki od-
stranjevati mine in žične ovire, da je pe-
hota preko teh zaprek lahko nemoteno
prodrla. Goščavje je seveda precej zmanj-
šalo brzino prodiranja nemške pehote. Po-
ročevalec piše, da je teren tako zelo nepre-
gleden, da so se nemški vojaki dostikrat
znali nekaj metrov pred sovjetskimi vo-
jaki, ki so se nenadoma pojavili kakor iz
tal, oddali nekaj streliv in prav tako naglo
zopet izginili. Često so sovražniki kakor
ubiti ležali po votlinah, pustili Nemce mi-
mo ter jih nato napadli za hrbtom. O niki
stranjeni fronti ni bilo govora. Ta okoliš-
nica je tudi zelo oteževala delovanje
nemškega topništva in strmoglavnega leta-
lstva. Prišli so trenutki, ko je bilo treba
s posebnimi svetlobnimi signali s fronte di-
rigirati ogenj topništva. Na drugi strani pa
je moralo tudi letalstvo s signaliziranjem
kazati napredujočim nemškim silam pot.
Toda navzile vsem tem težavam so nemške
čete nezdružno napredovale. Kmalu so pri-
čele prihajati nasproti prve kolone sovjet-
skih ujetnikov. Druga za drugo so se pre-
dajale sovražnikove podzemeljske postojan-
ke. Po granatnih jarkih čepeči sovjetski
vojaki so se predajali brez odpora v stanju
popolne apatičnosti. Nekaj ur po pričetku
napada smo že zasedli Čebelni grč, Želez-
niški grč in Petrolejski grč, kakor tudi
vrsto nadaljnjih višin. Ko smo se zvečer
ozrli nazaj, zaključuje nemški vojni poro-
čevalec, smo bili iznenadeni, kako na glo-
boko smo napredovali na terenu. Hkrati
nas je vzpodbujala zavest, da se bo pro-
dranje v naslednjih dneh razvijalo še z
večjo naglico.

Z madžarskega operacijskega področja

Budimpešta, 14. jun. s. Madžarski glav-
ni stan je včeraj objavil naslednje po-
ročilo:

V preteklih dneh je sovražnik ponovno
napadel odsek, ki ga drže madžarske čete.
Naše čete so odločno odbile vse na-
pade. Naši ofenzivni izvidniški prodori,
kakor tudi precizno streljanje naših bate-
rij, so učinkovito motili gradnjo defenziv-
nih postojank na sovražnikovi strani. V
učinkovitem protinapadu na sovražne
oklopne skupine se je posebno odlikoval
pehotni narednik Josip Horvat, ki je sam
z ročnimi granatami napadel sovjetski
tank in ga onesposobil za borbo. Narednik
je zajel tudi posadko tanka. Iz pristojne-
ga vojaškega vira se poroča, da so imeli
sovjetski napadi na madžarske čete očitno
namen, motiti zavezniske priprave, vendar
pa sovražnik zaradi borbenega duha mad-
žarskih čet ni mogel izvesti svojih na-
črtov. Vsi njegovi napadi so se razbili ob
odporu Madžarov, ki so zadali Rusom naj-
hujše izgube. Sovražnik ni zavzel niti kva-
dratnega metra ozemlja, ki ga drže mad-
žarski oddelki. V zadnjih 48 urah je so-
vjetsko delovanje ponehalo, pač pa se je
mrzlično nadaljevala gradnja defenzivnih
postojank na sovražnikovi strani. Topni-
štvo in letalstvo neprestano uničujejo po-
stojanke rdečih in onemogočajo sovjetske
napore pri konsolidaciji lastnih prednjih
postojank. V nedavnih operacijah je bilo
zajetih nekaj sto ujetnikov.

S finskega bojišča

Helsinki, 14. jun. d. Na finskiem bojišču
je zavladalo relativno tatišje. Včerajšnje
finsko vojno poročilo pravi samo, da vzdolž
vse fronte na kopnem, na morju in v zra-
ku v petek ni bilo omembe vrednih voja-
ških operacij.

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 14. jun. d. Nemški bombniki so
izvršili zopet obsežne izvidniške akcije nad
obalnim pasom angleškega otočja ter nad
britanskim teritorialnim vodovjem. Kakor
javljajo s pristojnega vojaškega mesta, so
se nemška letala z dobrim informacijskim
gradivom vrnila na svoja oporišča. V okvi-
ru teh izvidniških operacij so nemška leta-
la metala bombe tudi na dve mesti na
angleški vzhodni obali.

Angleške izgube

zaradi letalskih napadov

Stockholm, 14. jun. d. Iz Londona javlja-
jo dopisniki švedskih listov, da je angle-
ško ministrstvo za notranjo varnost včeraj
objavilo podatke o žrtvah med britanskim
civilnim prebivalstvom ob letalskih napa-
dih v aprilu in maju. Ti podatki navajajo,
da je bilo v tem razdobju v Angliji ubitih
1338 oseb in sicer samo v aprilu 938. Zelo
značilno je, da britanski uradni komunik-
na koncu priporoča angleški javnosti, naj
verjame tem podatkom, in da svari prebi-
valstvo, naj ne naseda govoricam, ki trdi-
jo, da so bile izgube v resnici mnogo večje.

Vojna na morju

Buenos Aires, 14. jun. s. Iz Washingtona
poročajo, da je mornariško ministrstvo ja-
vil, da je bila na Atlantiku torpedirana
trgovska ladja srednje tonaže Brodolomci
so se izkrcali v nekem pristanišču na vzhod-
ni obali Zedinjenih držav.

Berlin, 14. jun. s. Zaradi vstopa Amerike
v vojno in zaradi razvoja pomorske vojne
pred ameriško vzhodno obalo je smatrati
kot operacijsko področje, na katerem se
stalno razvijajo bojne akcije, področje do
ameriške obale. Vsaki ladji, ki plove na
tem področju, grozi nevarnost uničenja.
Nemška vlada zaradi tega svari pred plo-
bo v tem nevarnem področju.

Ameriško priznanje izgub na morju

Tokio, 14. jun. s. V pristojnih tokijskih
krogih poudarjajo, da je priznanje ameri-
škega mornariškega ministrstva glede iz-
gube nosilke letal »Lexington«, rušilca
»Sims« in petrolejske ladje »Neosho« na
Koralskem morju ponovno dokazalo, kako
stvarna so poročila japonskega glavnega
stana, ki je javil te izgube sovražnika že
z vojnimi poročili dne 8. in 9. maja. Po
enem mesecu je bila Ameriška končno pri-
sližena priznati poraz na Koralskem mor-
ju. Dočim narašča zaupanje v resničnost in
vestnost japonskih poročil, se manjša za-
upanje glede uradnih vesti in vesti pol-
uradne ameriške propagande.

Pogreb žrtev angleškega napada na Pirej

Atene, 14. jun. s. Včeraj so bile sloves-
no pokopane žrtve angleškega bombardir-
anja Pireja. Zastopniki oblasti so si ogleda-
li kraje, ki so bili bombardirani, in so
obiskali ranjence v bolnicah ter poskrbeli
za pomoč tistim, ki so jim bile hile po-
rušene. Mestni okraj, ki so jih zadele an-
gleške bombe, so objudene z družinami
delavcev in so oddaljene ne samo od pri-
stanišča, temveč od slehernega objekta, ki
bi bilo vojaškega značaja. Vsi listi žigo-
sajo ogorčeno novi zločin angleškega le-
talstva. »Proja« piše: »Novi barbarski na-
pad angleškega letalstva ima namen od-
vrniti pozornost javnosti od angleških ne-
uspehov pri Bir Hakeimu. Ker ne mo-
rejo zadeti vojaških objektov, se angleški
letalci masšujejo nad stanovanjskimi sre-
dišči in civilnim prebivalstvom. List »Elef-
teron Vima« piše, da zbujajo podlo de-
janje ne samo žalost, temveč tudi ogor-
čenje proti tistim, ki so ga zagrešili, ne
glede na hude preizkušnje, ki jih je mo-
ral grški narod pretrpeti zaradi Anglije.

Upravne reforme v češkem protektoratu

Praga, 14. jun. d. Tu je bilo službeno ob-
javljeno, da bodo v prihodnjih dneh izvr-
šene v češko-moravskem protektoratu
upravne reforme, ki jih je napovedal že
pokojni namestnik nemškega državnega
protektorja Heydrich, preden je bil umor-
jen. V praških političnih krogih smatrajo
napoved teh reform kot znak, da se na-
vzlic umoru namestnika nemškega držav-
nega protektorja politično stališče Nem-
čije napram češko-moravskemu protekto-
ratu ni izpremenilo. V Pragi opozarjajo
zlasti na to, da določajo reforme, ki se
bodo te dni uveljavile, znatno razširjenje
pooblastil avtonomne češke vlade.

Nemški in švicarski poslanik pri Salazarju

Lizbona, 14. jun. d. Predsednik portu-
galske vlade dr. Antonio Oliveira Salazar
je sredi povabil na razgovor nemškega in
švicarskega poslanika pri portugalski vladi.

Obsodbe komunistov v Parizu

Pariz, 14. jun. d. Pred posebnim sodi-
ščem v Parizu je bilo zaradi oboroženih
akcij obsojenih 6 komunistov v ječo od 18.
mesecev do 8 let prisilnega dela.

Prvi vlak v japonskem podmorskem predoru

Tokio, 14. jun. d. Japonska poročevalska
agencija javlja iz mesta Moyi, da je včeraj
skozi podmorski železniški predor med
Moyijem in Simonosokijem stekel prvi vlak
na poskušni vožnji. Vlak je skozi podmorski
predor pripeljal na glavni japonski otok
prve tovore vsakovrstnega živeža in drugo-
ga blaga, ki je bilo že šest ur nato na raz-
polago prebivalstvu Tokija. Nova železni-
ška zveza otoka Kišu pod morjem z glav-
nim japonskim otokom je omogočila, da
so se prebivalci Tokija lahko šest ur po-
lovu posladkali z ribami iz Nagasakija ter
vsakovrstnimi drugimi pridelki z jugs.

Nedelja po nočni nevihti

Prirada se je osvežila, a dežja je še treba

Ljubljana, 14. junija.

Po dolgi vrsti sončnih dni, ki so dodobra osušili zemljo, se je v soboto začelo po malem napravljati na dež. Proti dopoldnevu se je vilo taktorek z jasne, vendar je kmalu nato spet posijalo sonce. V prvih popoldanskih urah je sledil nov tak nalič, ki pa je zalegel le toliko, da je počistil prah po cestah in samo nekoliko osvežil prirado. Proti večeru je bilo spet sončno, ozračje pa je bilo nekoliko ohlajeno.

Na noč se je obetala nevihta, ki je res tudi sledila. Okoli 22. ure je zamolilo grmelo na zapadu, odkoder so se bolj in bolj bližali bliski, ki so močnejše prešinjali ozračje. Bolj in bolj se je tudi bližalo grmenje in je nekajkrat pošteno tresčilo. Že je sledil nalič, ki pa je bil le kratkotrajen. K sreči se je proti polnoči ponovil in je sledil še enkrat po polnoči. Potem se je nebo spet uveslalo.

Vsekakor je nočna nevihta izdatno poživila prirado, vendar bi bili naši veliki in mali kmetovalci v mestu in deželi prav zadovoljni, če bi bilo še nekoliko več moče. Nu, ne bojmo se, da ne bo v teku junija še nekaj naličev. Saj tako suh in vroč junij kakršnega imamo letos, je prav redka izjema.

Lani smo v juniju nosili še površnike

Spomnimo se samo, kako je bilo lani v teh dneh! Ves junij je bil mrk, vlažen in hlad. Lani smo upali, da bo lepo vsaj na Telovo (12. junija). Dopoldne se je nebo za nekaj časa res zjasnilo kmalu pa so oblaki spet prepregli obzorje in popoldne je začelo deževati ter je lilo naprej v noč. Zrak se je čez noč tako ohladil, da so se Ljubljančani pojavili na ulicah spet v površnikih. Hlad se je nato držal več dni, najnižja temperatura je bila 9,4, najvišja pa komaj 22,4. Le tu in tam je posijalo medlo sonce skozi raztrgane oblake, vendar se je venomer čutil vpliv hladnih sap z bližnjih zasedenih gor. Vreme se nikakor ni hotelo ustaliti. Šele 19. junija se je nebo lani spet zjasnilo. Zemlja je bila izdatno napojena. Po obilnem deževju se je zelezje močno razbohotilo, dnevi so bili prijetni, ker kljub soncu in jasni niso bili vroči.

Pred 101 letom je bilo tako kakor letos

Kakor razbiramo iz kronike, je tako topla in sušna pomlad gospodavala v naših krajih natanko pred sto in enim letom. Ko listamo po »Carnioliji« iz leta 1841., najdemo zapisano, da je dne 4. junija 1841 okrog polne nastal velik požar v prijazni

vasi na Orlem, kamor so Ljubljančani že nekaj radi zahajali na izlet, še zlasti ob zorenju češenj. Bila je tako huda suša, da so bili vsi vaški vodnjaki izsušeni.

Spet sončna nedelja

Ta mesec smo imeli najbolj vroče dni 6., 7. in 8. junija, ko je termometer kazal nad 30 stopinj C. Najbolj vroče je bilo 7. junija (30,8). Preteklo soboto, na god Antona Padovanskega, je bila najnižja temperatura 17,8, čez dan pa je živo srebro zlezlo na 25,8. Nočna nevihta je spet izdatno ohladila, ozračje in tako je živo srebro v nedeljskem jutru beležilo komaj 12,6. Jutro je bilo prijazno, vedro, sončno. Ozračje se je v teku dopoldneva začelo spet ogrevati; na nebo so sicer lezli oblaki, ki pa niso kvarili vedre, sončne nedelje. Rast si je po nočnem dežju vidno opomogla. Krompir je v cvetju črešnje zorijo, prav tako drugi sadeži. Solata je na višku svoje sezone, o čemer je pričal tudi sobotni trg, ko so Trnovčanke in Krakovčanke pripeljele polne velike jerbe, da je niti niso mogle vse razprodati, kar se je letos le še redkokdaj zgodilo. Na trg je bilo prineseno tudi precej razne druge povrtnine in pojavile so se prve letošnje borovnice, ki so v bližnjih gozdovih posebno dobro obrodile. Zaenkrat jim je cena še izdatna, liter po 5 lir.

Kakor Ljubljano in okolico, je nočna nevihta osvežila tudi vso ostalo Ljubljansko pokrajino. Zlasti prisojni vinogradni kraji so že močno hlepli po dežju.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora objavlja:

10. t. m. je neznani komunist vrzel eksplozivni predmet v restavracijo »Italijana« v Ljubljani, pri čemer je bila ubita fašistka Ariella Rea, zaupnica »Kmečkih gospodinj«, in ranjen 1 oficir ter druge civilne osebe.

Ker je poveljnik predpisal rok, ne da bi bil izvršitelj zločina izsleden, je bila v smislu odredbe z dne 24. aprila t. l. odredjena ustrelitev 15 oseb, ki so zanesljivo krive komunističnega in terorističnega delovanja.

Kazen je bila izvršena 13. junija ob 5.30. Ljubljana, 14. junija 1942-XX.

SPORT

Ocene za 16 kandidatov

V italijanski nogometni diviziji A se je večeraj končala prvenstvena sezona nedelje dalje igrali za točke

Tako je slednjič le prišla zadnja nedelja tega napetega tekmovalnega za naslove med italijanskimi nogometnimi klubi in skoraj nobene nejasnosti ni več, kdo izmed 16 kandidatov iz divizije A bo prejel vse najboljše ocene, čeprav po suhih računih na papirju še ne bi bila izključena marsikatera senzacija.

Vodilne tri enajstorce iz elite italijanskih nogometašev (Roma, Torino in Venezia) so že razvrščene v gospej red, druga za drugo s točko razlike med seboj. Kaj se je utegnulo spremeniti večeraj? Roma je doma sprejela Modeno in tudi morebitni ponovni remis s tem najslabšešim partnerjem Rimljanom ni mogel več spodbuditi zadnjega koraka na nogometni prestol Italije. Torino in Venezia sta imela to zadnjo nedeljo precej podobni nalogi — za obrambo častnih mest, ki sta jih že zavzela v dosežanju tekmovalju. Torinci so se šli pokazati še v Firenzo, Benečani pa so doma trli trdo kost z Laziom, ono drugo rimsko enajstoro, ki je v zadnjem delu prvenstvene kampanje samo še hodila do zmage.

Bolj napeta kakor na vrhu je bila pred zadnjim terminom situacija v zadnji tretjini prvenstvene tabele. Napoli in Atalanta sta bila še v nevarnosti — z eno samo točko na boljšem od Livorna — da jih je slednji lahko prehitel še enkrat, če mu je uspelo kaj nepričakovane na igrišču v Milanu. Sicer pa sta obe močviri, ki sta se še morali tresti za svojo usodo, lahko sami od sebe odrinili proti vrhu, in sicer Neapolitanci na igrišču Genove (pa ne lahko) in Atalanta pred domačim občinstvom (v tekmi z Ambrosiano).

Dvoboja v Torinu (med Juventusom in Bologno, dveh moštev, nekaj tako zvene-

čega imena (ter v Triestu) med Triestino in Ligurio) sta bila tudi na sporedu te XXX. prvenstvene nedelje, vendar nista mogla s kakršnim koli izidom prinesiti nobene bistvene spremembe in plasmaju prizadetih enajstoric.

Zadnjih 8 tekem minulega prvenstvenega razdobja je bilo večeraj odigranih po naslednjem sporedu:

V Torinu: Juventus — Bologna (prva tekma se je končala 2:0 za B.), v Genovi: Genova — Napoli (0:0), v Rimu: Roma — Modena (0:0), v Milanu: Milano — Livorno (2:0 za M.), v Bergamu: Atalanta — Ambrosiana (0:0), v Benetkah: Venezia — Lazio (2:1 za L.), v Triestu: Triestina — Liguria (2:2) in v Firenzi: Fiorentina — Torino (3:1 za T.).

V naslednji nižji div. vodilna moštva večeraj gotovo niso imela najlažjega dneva. Padova edina je igrala doma, pa še ona je imela opraviti s sitnim nasprotnikom iz Spezie. Vsi ostali so morali na potovanje: Bari na vroča tla v Sieno, Vicenza pa na ne manj spizka v Lucco, pa tudi Pescara v Reggio nedeljskega posla ni mogla opraviti kar mimogrede. Prerivanja je bilo torej tudi to pot precej za vsa mesta v tabeli, razen za prvo in najvažnejše, na katerem »seči« vsako nedeljo bolj trdno — že nedosegljivi Bari.

Spored minule nedelje je bil v podrobnem naslednji:

Fiumana — Udinese, Lucchese — Vicenza, Novara — Prato, Siena — Bari, Brescia — Savona, Fanfulla — Alessandria, Pisa — Pro Patria, Reggiana — Pescara in Padova — Spezia. (Tekme so bile igrane na igriščih najprej omenjenih klubov.)

»Dnevni red« štev. 5

Nova številka glasila Zveznega poveljstva GILL-a

Te dni je izšla nova številka »Dnevnega reda« (za maj t. l.), ki ga izdaja Zvezno poveljstvo GILL-a in prireja njegov urad za kulturo in propagando.

Najvidnejši sestavki iz te številke tega mladinskega obzornika so med drugim: »Kulturni most med Weimarjem in Firenz«, ki je posvečen florentinski spomladini in velikim mladinskim manifestacijam med nemško in italijansko mladino, kakršne so na sporedu v zadnji tretjini tekočega meseca izmenoma v Weimarju in Firenzi. Dalje so zanimivi članki posvečeni zbornemu petju pod okriljem GILL-a, potem kinematografu in koristnim doraščajočim mladine in slednjič ustanovi »Doposcole«, v kateri se po šolskih urah ali pred njimi zbira šolska mladina k zabavi in razvedrilu pod nadzorstvom svojih vzgojiteljev. Ta zbirališča so ločena za osnovnošolsko mladino in za dijače oziroma dijakinje srednjih šol. pa tudi delena za dečke in dekleta, ker je tako edno pravilno iz moralnih in praktičnih vidikov. Ustanovitve »Doposcole« in dijaških zbirališč se proučuje tudi v območju naše pokrajine.

Ostali deli sedanjega številke obravnavajo delavnost GILL-a v Ljubljanski pokrajini, ki se je v teku preteklega meseca nanašala deloma na tekme zbornega petja, predvsem pa na priprave za tekme telesne vzgoje, ki so bile pred dobrim tednom

V nekaj vrstah

Nemška amaterska boksarska reprezentanca je po končanem troboju z Madžarsko in Italijo v Rimu nastopila še enkrat posebej proti italijanski reprezentanci v Bariju. Tudi tukaj so Nemci utegnili uveljaviti svojo premoč in so z 9 : 7 še enkrat porazili italijanske boksarje amaterje. Med Italijani sta zmagala samo Falcinelli in mušji in Bonetti v peresni teži po točkah, medtem ko so srečanja v lahki teži med Nürnbergom in Tiberjem, prav tako pa tudi med obema nasprotnikoma srednjelahke teže, kjer je zastopal Italijo Borraia in dvoboju med Nemcem Baumgartenom in Italijanom Pancanijem ostala remis. Dramatična je bila borba v težki teži, kjer je nemški in evropski prvak Hoff k. o. položil Italijana Facherisa v tretjem krogu.

Na Holandskem so imeli pred kratkim pomembnejšo lahkoatletsko prireditev, na kateri so atleti obeh spolov pokazali več

ko razveseljav napredek, čeprav se je sezona šele komaj začela. Tako poročajo med drugim tudi o nekem mladem tekaču Spređu, ki je baje v teku na 100 m dosegel famozni čas 10,3 (!). V metu diska je vzbudil občudovanje eden veteranov med holandskimi atleti De Bruijn, ki je izboljšal lastni rekord od 46,58 na 48,57 m. Tudi nekateri drugi tekači na kratke proge, med njimi tudi znani Osendarp, so v sprintu dosegli neverjetne znanke okrog 10,4, pravijo pa, da s precejšnjo pomočjo vetra. Samo tako si je mogoče razlagati tudi neverjetni rezultat, ki ga pripisujejo prej omenjenemu Spređu.

Naglo japonsko prodiranje v Kiangsiju Hude izgube Čangkajškove vojske

Tokio, 14. jun. d. Japonska poročevalska agencija javlja z nekega japonskega oporišča v pokrajini Kiangsi, da japonsko prodiranje naglo napreduje. Japonske čete so zaposlene s čiščenjem terena, kjer se še zadržujejo ostanki čunkinških čet. Pehotne enice japonske ekspedicijske armade, ki so že prej zasedle Jušan, ki predstavlja važno sovražnikovo letalsko oporišče v pokrajini Kiangsi, so se nato po zikmu trdovratnega sovražnikovega odpora obrnile dalje proti jugu ter sedaj napredujejo na gričavem ozemlju v bližini kraja Vuansan, južno od Jušana. Nadalje javlja japonska poročevalska agencija, da so drugi oddelki japonskih ekspedicijskih sil uničili glavno silo čunkinške 150. divizije v goratem predelu med mestoma Čanšan in Kiangšan. Po uspelem obvladanju sovražnika so japonski oddelki večeraj popoldne prodrli do točke, ki leži že južno od Jušana. Že prej so japonski oddelki uničili sovražnikove čete v moči približno enega polka. Nadalje javlja s fronte v Kiangsiju, da so japonske čete, ki so porazile čunkinške oddelke pri kraju Juguši v oddaljenosti 18 km južno od Kiangšana, pričele večeraj popoldne znova napadati bežeče preostale kitajske oddelke 25. divizije, ki se naglo umikajo proti meji pokrajine Kiangsi.

Tokio, 14. jun. d. Z nekega oporišča v Kiangsiju javlja japonska poročevalska agencija, da so v teku uspešnih operacij proti čunkinškim četam v tretjem in devetem čunkinškem vojnem pasu japonske sile povzročile sovražniku izredno hude izgube. V tretjem in devetem vojnem pasu je izgubil sovražnik od 31. maja dalje 11.430 padlih. Japonske sile, ki so bile na tem delu fronte v borbi proti sovražnikovi oddelku v moči nad 50.000 mož, so doslej ujele 1980 čunkinških vojakov. Med obilnim vojnim plenom je 12 gorskih havbic, 36 letalcev min, 240 lahkih in težkih strojin, 3318 pušk, 270 ročnih granat, 12 tovornih avtomobilov, 50 drugih vozil ter mnogo municije in vsakovrstnega drugega vojnega materiala.

Letalski napadi na kitajsko oporišča

Tokio, 14. jun. d. Vojaški dopisnik lista »Asahi« poroča s kitajskega bojišča, da so japonska letala v več zaporednih valovih večeraj silovito napadla strateško važno oporišče čunkinških sil Kvanglung v pokrajini Kvangsi. Napadeno kitajsko oporišče leži 40 km južno od Gangjaja. Sovražniku je bila prizadeta zelo huda škoda na vojaških objektih. Vsa napadajoča japonska letala so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Nanking, 14. jun. s. Tiskovni urad japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem javlja, da se je prevlačeraj skupina japonskih bombnikov, ki so jih spremljali lovci, spopadla z 12 letali tipa »Curtiss P-40«, ki so jih vodili ameriški prostovoljci. Do spopada je prišlo med tem, ko so japonski bombniki bombardirali Keiling v pokrajini Kiangsi. Japonci lovci so takoj

Odmevi angleško-sovjetske pogodbe Položaj je ostal povsem nespremenjen

Tokio, 14. jun. d. Sklenitev nove pogodbe med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo ni zbudila na Japonskem posebne pozornosti. V svojih komentarjih ugotavljajo tokijski listi, da nova pogodba o medsebojni pomoči med anglosaškima silama in Sovjetsko zvezo ne pomeni kakšne bistvene izpremembe položaja, niti, v kolikor se tiče obljube organizacije druge fronte, niti glede napovedanih ameriških dobav Sovjetski zvezi. List »Asahi« ugotavlja, da nova pogodba ne predstavlja »nič novega nepričakovane«. List dvomi v možnost druge fronte v Evropi in pravi, da niti Zedinjene države niti Velika Britanija nimajo sredstev in možnosti, da bi mogle v bodoče obširne pomagati svoji ruski zaveznici. Ki klone pod vojaškimi udarci na vzhodni fronti. Načrt druge fronte v Evropi je samo fantastični sen.

Tudi list »Jomiuri« gleda slično na novo pogodbo med Sovjetsko zvezo in anglosaškima silama in pravi, da znači ameriški pristane na drugo evropsko fronto samo priznanje kritičnega položaja, v katerem se nahajajo Zedinjene države. V Londonu in Washingtonu novoklenjene pogodbe in dogovore označuje »Jomiuri« kot prazne geste.

Slično kakor navedena tokijska lista odpravljajo kot bistveno nevažno novo pogodbo med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo tudi drugi listi v japonski prestolnici. »Chugai Sgobym Shimpō« imenuje novo pogodbo sklep brez praktične vrednosti in zgolj politično gesto.

Sanghaj, 14. jun. d. Glasilo japonske armade »Sinsunepao« piše v svojem komentarju o obisku Molotova v Londonu in Washingtonu, da glede na kritični položaj Sovjetske zveze naravno ni mogel povzročiti nikakega presenečenja. Anglosaški sil sta praktično prezrli tudi ta novi apel svojih zaveznikov ter odgovorili z nadaljnjo vrsto prazen obljub. Določbe, ki jih vsebuje novi anglo-sovjetski pakt, da nobena stranka ne bo sklenila separatnega miru, niso nove in so bile te klavzule v isti obliki vnešene že v prejšnje pakte Sovjetske zveze z anglosaškima silama. Na drugi strani pa so določbe glede povojnega sodelovanja nerazumne, dokler vojna še traja in še ni ničesar odločenega. Zaradi tega se mora tak pakt pogledati le bolj kot votlo fraziranje. Kar pa je glavno, je to, da niti Zedinjene države niti Velika Britanija niso v stanju nakloniti Sovjetski zvezi kakršneko-

Pristojni faktorji v italijanski nogometni federaciji so potrdili oba termina, ki sta bila že prej določena za odigranje finalov v tekmah za italijanski pokal. Prva tekma bo 21. t. m. v Milanu, druga pa 28. t. m. v Torinu, med obema finalistoma Milanom in Juventusom.

Zadnjo soboto je prispeel z letalom v Rim dr. Diem, in sicer po naročilu nemškega sportnega vodje v. Tschammer und Ostena, da ga bo zastopal ob otvoritvi I. razstave sportne fotografije. Računajo, da bo dr. Diem porabil to priložnost za izmenjavo misli s raznimi voditelji italijanskega sporta.

Pričeli borbo in so sestrelili 9 sovražnih letal, ostala 3 pa hudo poškodovani, tako da jih je smatrati za izgubljene. Dve japonski letali se nista vrnila na oporišče.

Japonsko čiščenje v severni Kitajski

Peking, 14. jun. d. V teku svojih obsežnih očistevalnih operacij v severni kitajski pokrajini Hopeh je japonskim četam uspelo zajeti več divizijskih štabov 8. komunistične kitajske armade. Glede na ta japonski uspeh se lahko smatrajo japonske očistevalne operacije na tem delu kitajskega bojišča praktično kot zaključene. Kakor javlja japonska vojna poročila, so japonske sile 8. junija docela porazile na področju južno od Suninga 23. in 30. kitajske komunistične armade. Ostale znatne kitajske komunistične sile so bile po ogorčenih borbah poražene v bližini mesta Paojanga, ki leži približno 30 km južno od Suninga. Prav tako so Japonci uničili kitajske komunistične oddelke na področju pri kraju Vuit.

Napad na Port Darwin

Sanghaj, 14. jun. d. Iz Melbourne javljajo, da je 27 težkih japonskih bombnikov napadlo luko Port Darwin. Avstralsko uradno poročilo pravi, da je bil napad japonskega letalstva usmerjen v prvi vrsti na tamkajšnje letališče. Japonske bombnike je štelilo 12 japonskih lovskih letal. Poročilo ne navaja nikakih podrobnosti o povzročenih škodi.

Naraščanje pokreta za neodvisnost Indije

Tokio, 14. junija. d. Japonski službeni vladni zastopnik Hori je na petkovni konferenci s predstavniki časopisja omenil, da je angleški vojvoda Gloucesterski obiskal Indijo. K temu je Hori pripomnil, da je očitno namen njegovega obiska, popraviti odnose med Anglijo in Indijo, hkrati pa dvigniti tudi moralo britanske okupacijske armade. Naglasil je, da bo ta obisk bržkone rodil prav nasprotno rezultate. Spomnil je, da je že za obiska Waleskega princa v Indiji 1. 1921 prišlo po vsej Indiji do mnogostevilnih nemirov. Hori je dodal, da je splošno znano, da so prav člani britanske kraljevske družine v Indiji posebno nepopularni. Naglasil je, da se na osnovi za neseljivih informacij, ki so zadnji čas dosepele iz Indije, lahko računa z novimi nemiri.

Z poostritvi položaja v Indiji se izčrpano bavi tudi japonsko časopisje, ki zlasti objavlja vesti iz Bangkoka o naglem širjenju pokreta za neodvisnost Indije. S 15. junijem se bodo pričela javna zborovanja indijskih organizacij. Zborovanja bodo trajala več dni. V okviru teh demonstracij bo nastopilo 150 zastopnikov iz vseh južnih pokrajin, ki so jih zasedle japonske čete. V Tokiju pripisujejo poseben pomen ugotovitvi, da je pristopilo k organizaciji za izvoževanje indijske neodvisnosti, ustanovljeni šele v mesecu maju letošnjega leta, doslej že nad 25.000 članov.

Sofija, 14. jun. s. Bolgarski tisk in bolgarski politični krogi smatrajo novo pogodbo, ki so jo sklenile Anglija, Rusija in Amerika, za tipično anglosaško napihovanje, s katerim bi sovražniki osi radi dvignili moralo svojih narodov. Londonska pogodba, piše »Slovo«, je samo propagandno sredstvo in ne bo ničesar izpremenila. Medtem zadajajo v Rusiji, v severni Afriki in Sredozemskem morju in na Atlantiku do ameriške obale sile osi strašne udarce Anglezem in boljševikom. Japonska pa zmagovalci nadaljuje svoje operacije in preganja Angleže in Američane iz vzhodne Azije. Vsakdo se lahko prepriča o stvarnem položaju, primerjajoč čevkanje nasprotnika z dejstvi. Vtis, ki ga je napravil londonski pakt, se bo v nekaj dneh razgubil. »Zora« piše, da je angleški sistem vedno isti. Anglija sili druge narode v ogenj, da štiti sebe in svoje egoistične interese. London, ki že v prejšnji svetovni vojni ni držal nobene svoje obljube Rusiji, skuša sedaj potlačiti Rusijo v blato tako, da se ne bo mogla več osvoboditi in da bo prisiljena žrtvovati vso svojo kri za plutokratske zaveznike.

li efektivne podpore po celi vrsti zmag osovinskih sil. Glasilo japonske armade ugotavlja, da je upoštevajoč navedeno pač naravno smešno domnevati, da bi moglo potovanje Molotova v London in Washington kakorkoli spremeniti položaj, ker predstavlja nova pogodba samo priključitev novega lista k dolgemu seznamu zaveznikov porazov.

Sofija, 14. jun. s. Bolgarski tisk in bolgarski politični krogi smatrajo novo pogodbo, ki so jo sklenile Anglija, Rusija in Amerika, za tipično anglosaško napihovanje, s katerim bi sovražniki osi radi dvignili moralo svojih narodov. Londonska pogodba, piše »Slovo«, je samo propagandno sredstvo in ne bo ničesar izpremenila. Medtem zadajajo v Rusiji, v severni Afriki in Sredozemskem morju in na Atlantiku do ameriške obale sile osi strašne udarce Anglezem in boljševikom. Japonska pa zmagovalci nadaljuje svoje operacije in preganja Angleže in Američane iz vzhodne Azije. Vsakdo se lahko prepriča o stvarnem položaju, primerjajoč čevkanje nasprotnika z dejstvi. Vtis, ki ga je napravil londonski pakt, se bo v nekaj dneh razgubil. »Zora« piše, da je angleški sistem vedno isti. Anglija sili druge narode v ogenj, da štiti sebe in svoje egoistične interese. London, ki že v prejšnji svetovni vojni ni držal nobene svoje obljube Rusiji, skuša sedaj potlačiti Rusijo v blato tako, da se ne bo mogla več osvoboditi in da bo prisiljena žrtvovati vso svojo kri za plutokratske zaveznike.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 15. junija 1942/XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in napevi (8.00: Napoved časa). 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Duet harmonik Malgaj. 12.35: Violinski koncert Kajetana Burgerja (pri klavirju Marijan Lipovšek). 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Obojroženih Sil v slovenščini. 13.20: Iz zvočnih filmov. — Orkester vodi dirigent Zeme. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šjanec. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert violinista Alberta Dermelja in pianista Marijana Lipovška. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pisana glasba. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih do-

godkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Orgelski koncert Pavla Rancigaja. 21.20: Predavanje v slovenščini. 21.40: Koncert saksofonista Miloša Zherila (pri klavirju Marjan Lipovšek). 22.: Glasba L. van Beethovna. 22.45: Poročila v italijanski.

Zaupna posvetovalnica

Kupon za odgovor v »Zaupni posvetovalnici« dobite v nedeljski številki »Jutra«. Odgovore objavljamo v vsaki ponedeljski in četrtekovi številki.

Pozor! Značje: Floramy. Na nepodpisano vprašanje načelno ne odgovorjam. Kar boste izpolnili pogoje, boste prejeli zaželeni odgovor. Usmiljenje. Opišite natančneje svoje težave. 1950. Pozabili ste navesti rojstne podatke in poklic. Sama — 29. V pismu niste dovolj jasno opisali, kaj želite. Sodoma in Gomora. Kaj pomenijo priložene čarke? Radovedna. Pogoji so navedeni v vsaki nedeljski številki »Jutra«.

Srce in razum. Ko sem prebral vaše pismo, sem hipoma videl življenje mnogo lepše in prijetnejše. Bolj ko kdaj prej sem občutil, da bi bilo marsikatero gorje na svetu neznanu, če bi bili — in taki bi morali biti! — vsi ljudje tako pošteni in plemeniti, kakor ste vi. Razumem vašo trenutno bolečino in, dejal bi, razočaranje ter vašo navidežno nesrečo. V resnici pa ste srečni, ker znate ceniti in spoštovati vrednote, ker veste, kaj je prav in imate moč, da se za srečo druge žene odpovedujete svoji ljubezni. Ohranite svojo skrivnost in obdržite isti odnos. Videli boste, da vam ne bo težko, posebno ne vam. Opisani občutek je le trenuten in je že dosegel svoj višek. Nenadoma vam bo to, kar se vam zdijo tako težko in nezno, lahko in lepo.

Mlada leta. Tisti stavek se glasi: Brzdajte svoja čustva in pazite, da se ne daste preslepti po varljivih zunanjosti in se ne prenegajo odločite za kaj, kar bi vam utegnilo škodovati.

8. J. — 1942. Sem 21 let star, akademik, in najljubšeje prosim za svet, ker doslej še nisem srečal deklice, ki bi ji bil vsaj malo všeč. — Ali res tako krivo gledate, da se vas vsaka ustraši? Ne delajte si skrbi! Tudi vi boste dobili svojo življenjsko družico, morda vrednejšo kakor drugi. Zenske vas na splošno ne razumejo, zato trenutni »neuspeh«. Boste že našli pravo. Poiskati pa si jo morate sami, ona vas ne bo.

Preko »Prek«. Kljub mladosti se že kar dobro poznate, vendar še niste uravnovešeni. Dejstvo, da svoje napake poznate, je zelo važno; odpravili pa jih boste z voljo in vztrajnostjo. Predvsem morate odstraniti ljubosumnost, ker vas onesrečuje. Ne zaupanja pa nikar ne kažite. Odločite se za stroko, ki vas najbolj veseli.

Nesreča a. Vi ste čustveni, odkritosrčni in rahlo sebični. Življenje vam še ni nudilo, česar ste pričakovali, zato ste podzvestno razočarani in bi se radi kako maščevali, čeprav veste, da niste upravičeni; kljub temu pa ste še zmeraj ohranili zaupanje. On je razburljiv, nagel in ljubosumen, kar je posledica močno razvitih čustev in pomanjkanja samopremagovanja. Počakajte! Časoma boste lahko preudarnejše sklepal o zadevi; jaz bi prekinil.

Nesrečen — 27. Imam lepo in pošteno 22-letno zaročenico, ki me ima zelo rada in se vzorno razumeva. Onesrečuje me pa dejstvo, da ljudje govorijo slabo o nji. Kaj naj storim? — Sami pravite, da je poštena in da ima tudi druge lepe lastnosti. Torej, ne poslušajte zlobnih jezikov nesrečnih ljudi, ki imajo v naših resnih dneh toliko časa, da iz kdo ve kakšnih razlogov opravljajo. Srečni bodite, da imate tako nevesto!

Rad te imam. Izrazito razvita čustva vam jemljejo energijo in vaše nehanje ravnanje v eno smer, da ne morete preudariti, kaj vam je storiti. Če želite doseči samostojnost pred njim, boste morali zbrati vso voljo. Njegovo odlašanje res ni na mestu. Remo in odločno ga še enkrat postavite pred odločitev, če pa ne bo hotel ali se izgovarjal, se odločite za drugega, ki ga boste imeli morda še raje in vas bo osrečil.

Pomlad 1942. Ste razumski tip žene, obenem pa imate nenavadno močno razvita čustva. Zaradi tega doživljate podzvestno borbo, v kateri so doslej zmeraj zmagala čustva. In potem vam je morda žal. Za zdaj nista niti prvi niti drugi za vas, ker še niste doživeli tistega, kar vaša narava zahteva in ste še nestalni. Trajna odločitev bi onesrečila vas in njiju, ker bi se kmalu pokesali. Vam je potreben mož, ki vas bo znal ukrotiti.

Poletje. Zakaj ne? Vztrajna in precej uravnovešena sta oba. Značja se tudi v ostalem lepo izpolnjujeta, zato je pričakovati po preminih težavah srečno zakonsko življenje. Predpogoji pa je skromnost. Če pričakujete v zakonu raj na zemlji, boste bridko razočarani.

April 1922. Počakajte, saj ste vendar še zelo mladi. Poročiti se s človekom, ki ga ne ljubite, nikakor ne gre. Tisti pogovor je resničen, vendar pa ga ne moremo upoštevati pri tako važni zadevi. Ni dvoma, da se vam bodo ponudile še premnoghe prilike. Če bi se zdaj poročili, bi ne bili srečni in bi onesrečili tudi njega. Ali bi imelo pomen, da bi se čez kako leto ločili in po nepotrebnem mučenju porušili družino in morda onesrečili lastne otroke. Torej, naj preide pričakovanj...

Italijanska žena v šoli in v kulturi

Marija Castellani je napisala zanimivo knjigo »Italijanska žena«. V naslednjem kratkem poglavju nam govori, kako so se Italijanke pretekli stoletij uveljavljale v šoli in kulturi.

Zensko kulturo so zasiedovali v Italiji vedno s prav posebnim zanimanjem, kar je povzročalo živahna in strastna razpravljanja. Začenja se v obliki, katero bi mogli imenovati sistematično, v času preporoda, propada v šestnajstem stoletju, v prečiščeno, toda iz teh preizkušenj izide Italijanka kot zmagovalka in se napot: s onemu razvoju, ki je značilen za naš čas.

Prvi, ki so se vznemirili ob ženskem intelektualnem uveljavljanju, so bili moški. Poglejmo ostro Goldonijev satio na izobražene ženske:

La donna e di intelletto sopraffino
Ma l'uomo accorto non la fa studiare
Se la donna studiassi, l'uomo meschino
Con la conchocchia si vedria filare

(Ker je mož opazil, da ima ženska izredno dober razum, ji je prepovedal, da se izobražuje. Ako bi se namreč ženska izobraževala, bi lahko videli moža, kako prede za kolovratom.)

Vprašanje ženskega izobraževanja je razburjalo vse sedemnajsto stoletje; razpravljanja o tem vprašanju so se udeleževale tudi ženske, kakor n. pr. Aterafila de Rossi iz Sene, a Nicola Bandiera je objavila okoli leta 1740. v Benetkah knjigo z naslovom »Trattato degli studi della donna« (Razprava o izobraževanju žen).

V teku osemnajstega stoletja je privzelo zanimanje za kulturo svetovnjaške politične oblike, kakor v slovitih italijanskih salonih, med katerimi je bil najznamenitejši salon grofice Mattel v Milanu in Lovatellijev v Rimu. To zanimanje se je potem polagoma razširjalo v meščanske kroge in kultura ni bila več modni okras, ampak je postala duhovna potreba. To je bila priprava za revolucijo kulturnih vprašanj, katera so bila po francoski revoluciji, še bolj natančno pa v preteklem stoletju končno postavljena in jasno določena. Casatijev zakon iz leta 1859, določa za Italijo temeljne pouka in ne zamenjaja žensk. Kljub temu pa so morale premagati mnogo predsodkov, preden so mogle aktivno sodelovati v šolskem življenju.

V starem Rimu so doraščajoče deklice skupno z dečki v osnovnih šolah pod vodstvom »litteratorja«. Poučevanje je se sestajalo iz čitanja, pisanja, računanja in stenografiranja; bolj odraslim deklicam so dopolnjevali njihovo izobrazbo »praeproptere«, ki so jih poučevali v latinski in grški književnosti; v istem času so se učile igrati na citre, peti in plesati. Propad rimskega cesarstva in mračna barbarska doba sta zatemnili to udeležbo žene v kulturnem življenju, toda nista je uničila, tako da vidimo tudi v najtemnejših razdobjih plamteče baklje. Procvit italijanskih vseučilišč je ustvarjal tudi ognjišče ženske kulture. Navajamo nekaj še posebno svetlih zgledov:

V letu 1239. je bila podeljena stolica v Bolonji tridesetletni pravnici Battisti Gozzadini. Letopisi bolonjskega Ateneja poročajo, da je obiskovala njena predavanja večja množica učenjakov in dijakov. Prav tako ne smemo pozabiti treh sester Tretala, ki so na višku srednjega veka predavale naravoslovne vede na vseučilišču v Salernu in napisale več zdravstvenih razprav.

V sedemnajstem stoletju sta se povzpeli do velikega slovesa Laura Bassi in Agnesa. Laura Bassi, ki je bila rojena v Bolonji 1711. leta, je zasedla ob velikem slavu stolico za modroslovje na tamkajšnjem Ateneju; to je bilo v letu 1732. a v letu 1776. je prešla na poučevanje fizike. V tolmčenju bolonjske univerze sta dve njeni razpravi, ena o hidravliki, druga o mehaniki. Ko je Bassijeva umrla, je bilo njeno truplo oblečeno v doktorsko obleko, pokopano v cerkvi Corpus Domini in bolonjske žene, ki so bile ponosne na svoje veliko someščanko, so ji postavile spomenik na svoje stroške.

O Gaetanu Anesi, ki je bila rojena v Milanu v letu 1718. nam poročajo kakor o kakšnem čudežu. Že v svojem petem letu je dokazala znanje francoščine; v devetem letu je prevedla v latinsko predavanje svojega učitelja, a v devetnajstem je dosegla v znanstvenem razpravljanju 191 točk. Poznala je takrat najbolj cenjene znanstvenike: francoskega, španskega, grškega, latinskega in hebrejskega. Benedikt XIV. jo je izbral za učiteljico modroslovja in matematike v Bolonji. Njeno temeljno delo je razprava: »Analitične institucije«, katero so presojali kot najpopolnejše delo svojega časa in je bilo prevedeno v francoščino. Znanost je ni odvračala od dobrodelnosti. Letopisi poročajo, da je umrla v krogu siromakov, katerim je pomagala in jih tolažila.

Proti koncu sedemnajstega stoletja navajajo zapisi Marijo Petrazzini, ki je poučevala anatomijo na vseučilišču v Ferrari. Temu znanemu se more dostaviti še ime slavitve zvezdoslovke Katarine Scarpellini; bila je ravateljica kapitske zvezdarne in je v letu 1854. dosegla poseben sloves s odkritjem kometa, v letu 1860. pa je napisala prvi katalog o padajočih zvezdah.

Tem ženam, ki so prišle tako daleč, da so poučevale na vseučiliščih, je treba dodati učenjakinja v najstročjih področjih modroslovja in naravoslovnih znanosti, književnice, umetnice in na koncu ženske, ki so se pečale s politiko. Poleg pravne imamo politične pisateljice, kakor na primer sv. Katarino iz Sene. Kdo ne pozna njene vrednosti in književnega in političnega sijaja na straneh, ki jih je napisala? Na polju modroslovja in bogoslovja je slovela v Benetkah proti koncu 15. stoletja Cassandra Fedeli, ki je javno razpravljala tudi v navzočnosti doža Barbariga. Toda italijanska žena se je najbolj odlikovala v vseh stoletjih v književnosti in v umetnosti. Slavnim ženam Viktoriji Colonna, Veroniki Gambari in Gaspari Stampa, ki so uveljavile v preporodni dobi visoko moč ženskega razuma, se pridružujejo mnoge druge, a vse zaslužne, da ne bodo nikoli prešle v pozabo. Virginija Accoramboni v šestnajstem stoletju in Alojzija Bargalli, ki je bila rojena v Benetkah 1703. sta bili članici Arkadije in milanske, napoliške in padovanske Akademije. V devetnajstem stoletju so se pesnice in književnice navduševale v prvi vrsti za plemenito domo-

Dedje so delili zemljo

Zadnjič smo na podlagi izvajanj vseuč. prof. dr. Antona Melika izpregovorili o naših gruntnarjih in naših kočarjih. Da bo spričo razkosanosti posestev slika popolna, si ogledimo še nekatera posebnostna značilna svojstva, ki se tičejo razporeditve kmetijskega zemljišča. Tudi tu nam je zgodovinsko tolmačenje našega uglednega znanstvenika nujno potrebno.

Oni rovtarji, ki so se naselili v krčevinah posamič, kar se je dogajalo zlasti na močno nagnjenemu svetu, so imeli zemljišče okrog doma vse v enem kosu ali v celku. Prav lepo jih vidimo na primer na Pohorju, kjer se nam kaže sredi gozda svetla lisa z njivami in travniki, sredi nje pa kmetijski dom. To je kmetijsko posestvo, ki mu pripada še bližnji gozd, takoj dalje je sosednja, enako urejena kmetija, pa tretja, četrta. Vsaka domačija ima ugodnost, da je vsa posest razporejena v enem kosu povsem skupaj, po položnem pobočju ali široko valoviti terasi. V globlje razrezanih vzhodnih Karavankah ter Kamniških Alpah so domovi postavljeni v neki primerni višini nad dnomo doline, na prostornejši terasi ali v položnejšem pregibu v pobočju; zemljišče, tvoreče vse posestvo v enem kosu, pa se vleče od komaj dostopnih vrhov do dna doline, kjer je jedra prostora za mlino in žago. Mnogo takih celkov se je ohranilo do danes v prvotnem obsegu in to so po veliki večini velike kmetije, obsegaajoče na primer v vzhodnih Karavankah po več sto orolov. Nekatero so se v teku časa razpolovile, vzemimo med dva brata, tako da si je eden postavil nov dom tik poleg starega; čisto prica še ime o tem (spodnji Celar, zgornji Celar). Redkejši so primeri, da se je samotna kmetija razdelila na tri ali celo več delov, ki tvorijo vsak po en celek zase.

Gozdna vas z zemljiško razdelitvijo na proge

Kjer so se ustanovile večje naselbine v gozdu na ravnam, zlasti če je bilo zemljišče po enem delu vialno, po drugem pa bolj suho, tam je kolonizacijska oblast organizirala razdelitev zemljišča po prav posebnem sistemu. Vse zemljišče se je razdelilo na dolge, pa hkrati precej široke, povsem vzporedno potekajoče proge, kjer so se na enem koncu postavili domovi, tako da stoji vas v vrsti ali nizu. To je tako imenovana gozdna vas z zemljiško razdelitvijo na proge. Ohranila se je skozi stoletja; nahajamo jo domala le na ravninah, na Dravskem polju, v Ljubljanski kotlini, po drugih naših ravninah le posamič. Tudi tu je potekom vse zemljišče v enem kosu, toda ta je povsem pravilno odmerjene oblike. Slična je zemljiška razporeditev pri barski vasi, samo da so tu parcele običajno krajše in širše pa da so omejene z jarki; na Slovenskem jih imamo samo na Ljubljanskem barju (na primer v Črni vasi).

Razdelitev na delce

Prav posebno je važna oblika zemljiške razporeditve na delce, ki se od sedesetih navedenih bistveno razlikuje. Opazovati jo moremo pred vsem na ravninah in v širših dolinah, zlasti tamkaj, kjer prevladujejo bolj sušna tla. Zemljiška razdelitev na delce izhaja po svojih osnovah še iz zgodnjega srednjega veka, iz dobe, ko je vsa vas obdelovala polje še na kolektivni način. Morda segajo njeni početki celo tja v antiko. Pri načinu kolektivnega ravnanja je bilo vse vaško polje razdeljeno na določene komplekse v glavnem pravilno odmerjenih oblik in vsak tak poljski delež ali oddelek (Gewann, sole) se je obdeloval skupno po pravih kolobarjenj, torej tako, da so ga letos zasejali z enim sadem, naslednje leto z drugim, a tretje leto je ostal ledina ali praha. Pri delu in enako pri pridelku na vsakem deležu so bili vpleteni vsi vaščani skupno, prav tako kakor so tudi pasli skupno na velikih pašnikih, ki so jih imeli ob vasi ali v planinah.

Njive kakor jermenji...

Pozneje, v toku novega veka, se je pričel kolektivni sistem obdelovanja opuščati; kmetje so si razdelili skupno zemljišče, sicer na ta način, da je vsak vaščan dobil kmetov vaščanov dvanajst, se je vsak od teh skupnih poljskih oddelkov. Ako je bilo kmetov vaščanov dvanajst, se je vsak od-

delek razdelil na dvanajst vzporednih njiv, ki so bile običajno ozke, da jih ponekod označujejo za »eremenec«. Če je bilo vzemimo, dvanajst oddelkov, je imel vsa kmet po 12 njiv, razmetanih po vsej polju, ki se je potemtakem razdelila na nič manj ko 144 njiv. Razdelitev se je tikala samo polja, paša je ostala še nadalje skupna, prav tako večina gozda. Razkosanost se je ohranila do danes, dasi moramo naglasiti, da ni prav nič priprava.

Razkosanost zemlje kriči po komasaciji ali zloži

Poizkusi, narekovan, od umnega gospodarstva v moderni dobi, da se preuredi zemljiška razdelitev na delce in da se po komasaciji, »zložbi« ali predružitvi reorganizirajo njive v večje skupine, so se posrečili le maločke. Vse to kljub temu, da je po uradni predvojni statistiki zložbe potrebni nič manj ko 82% slovenskih kmetijskih zemljišč in da bi se pri izvedbi pridobilo samo na potih in mejah 11.000 ha dobre zemlje za njive. Kmetje se konservativno drže stare ureditve. Seveda pri presoji tega ne smemo prezreti, da je tudi na ravnam zemljišču običajno že na bližnjo razdeljo različne kakovosti, tu prevladno, tam presušeno, tu bolj pečeno, tam bolj težka zemlja — in tako. In kdor ima za spoznanje boljše deleč, ga ne mara zamenjati za slabšega, pa makar bi mu bil bližji. Pri tolki razdrobljenosti posestev je težko, če ne naravnost nemogoče izvesti preuredb, ki bi zadovoljila vse. Saj so se bržkone prvotni oddelki odmerili in uredili ravno z upoštevanjem teh, mogoče bi se skoraj reči, — pedoloških razlik.

Brezje, lazi, pogorelše

Mnogo pozneje se je začela deliti skupna paša, menda po večini v toku 19. stoletja. Ponekod so nedavno razdeljeno zemljišče poznali že na prvi pogled po krajevni označbi »gma«n«, »novi delci« ali podobno. Nekateri vasi imajo skupne pašnike še danes; najbolj trdno so se ohranili v gorskih predelih v obliki planin.

Delitev poljskih oddelkov na delce se ni izvršila vselej naenkrat na vsem obsegu; ponekod se je v kakem kompleksu izvedla kesneje, kar spoznamo marsikje že po imenu novih delcev. Drugod imajo neki oddelki in v njih nastali delci značilno ime »brezje«, »lazi«, »pogorelše« in podobno, kar nam znači, da so vaščani izkrčili ta kompleks šele kesneje. Tudi pri razdelitvi na proge imamo prav pogosto še posebej poljske skupine, razdeljene na delce; znamenje, da so vaščani pozneje, ko je bila njihova naselbina že davno ugotovljena, imeli tudi neka skupnega zemljišča, ki so si ga skupno izkrčili, ali pa skupno pašo, kar so si pozneje razdelili po sistemu delcev. Tako se večkrat veže razdelitev na proge s sistemom delitve na delce. Vidi pa se že iz navedenega, da je v zemljiški razdelitvi in njenih posebnostih ohranjeno mnogo vaške zgodovine.

Razdelitev po zaselkih in na grude

V Aribovskih predelih, kjer je na ploščatih hribih in na terasah malo prostora za njive, so se naselili ljudje v manjših skupinah, v zaselkih, kjer so prav tako imeli kolektivno zemljiško posest, ki so jo marsikje pridobili s skupnim krčenjem. Ko so si jo delili, niso mogli urediti tako pravih njiv, marveč so se morali zadovoljiti

vinska čustva, opevale so vojne slave naroda in vzpodbujale mladeniče, da zgrabijo za orožje in osvobodijo sveto italijansko zemljo.

V likovni umetnosti niso Italijanke zastajale za nikomur. Rosalba Carriera, slovitá beneška slikarica, ki je bila rojena v letu 1675., je uživala sloves, ki je šel preko vseh meja in jo traja še dandanaš, ko ga je očel čas. Ona ni bila samo strasna slikarica, ampak tudi beneška patriotinja, ki je ob priložnostih svojega bivanja na evropskih dvorih znala delovati tudi za politične koristi svoje domovine. Ne smemo pozabiti Lavinije Fontana, ki je bila tudi iz Bolonje, rojena 1552. in ki je bila tako slovita portretistka, da jo je Gregor XIII. poklical v Rim in jo izbral za slikarico. Tem je treba dodati še celo vrsto izobražen, ki so izšle iz raznih središč Italije in ki so predstavljale umetniške šole, katere so tam cvetle; med njimi so tudi svetla imena redovnic.

Tudi v glasbi ima žena odlično mesto; ne bomo omenjali slavnih igralk in velikih pevk. Med skladateljicami je bila sv. Katarina iz Bolonje, rojena v letu 1413., slavná minaturistka, učenjakinja in skladateljica v cerkveni glasbi na godala, ki jih je sama izdelovala in iznašla. Na oltarjih jo upodabljajo z liro in violo, ki ju je ona sama izumila in izpopolnila.

V šestnajstem in sedemnajstem stoletju imamo najboljše skladateljice: Francisko Caccini, ki je bila rojena 1581 v Firenci in ki je napisala kot prva žena gledališko

delo, opero z naslovom »Osvoboditev Ruggera na otoku Alcina«; evropski dvori so jo vsprejeli vabili k sebi in Kladiv Monte-Verdi je bil običajni Poleg njive je treba omeniti Benetkanko Barbaro Strozzi; zagnala je madrigale, zelo lepe naprave in duete ter mnoge pesmi; mnogi zgodovinarji ji pripisujejo iznajdbo kantate.

Ne pozabimo sester Adreotti, Katarine Assandri in Izabele Leonard, ki je zložila nič manj ko osemnajst madri, dalje Kornelije Calegari, ki je v svojem petnajstem letu objavila svojo prvo knjigo »motetov« in je uglasbila maše, madrigale in posebno lepe pesmi. V osemnajstem stoletju se je vrsta skladateljic razredčila, toda nekatere so se vendarle pojavile.

Imamo na koncu tudi odvetnice in zdravnice, katerih imena so se nam ohranila v teku stoletij. Med zdravnicami se omenjajo zlasti Konstanca Kalenda, ki je postala ob koncu štirinajstega in v začetku petnajstega stoletja doktorica v Salernu in je bila slavna v svojih stroki; neka druga zdravnica se omenja okoli leta 1775 v Firenci; bila je dodeljena kot »zdravnica ženskim bolnicam reda malteških viteзов, potem ko je opravila svojo prakso v bolnišnici Santa Maria Nova.

Med odvetnicami nam navajajo letopisi, da je v šestnajstem stoletju izvrševala v Padovi ta poklic ženska, ki se je imenovala La Severina; Domeniči piše o njej naslednje zanimive in izredne vrstice: »Spominjam se, da sem šel pred nekaj leti neko žensko, ki so jo nazivali La Severina, ki

z njivami nepravilnih oblik in različne velikosti, ki pa je na splošno večja nego na ravnini. Označujemo jo kot »zaseleško« zemljiško razdelitev, ker je na pogostejše združena z zaselki. Razen tega jo moremo opazovati pri ne maloštevilnih vaseh v hribovitem ozemlju, seveda zlasti tistih, ki se se razvile iz nekdanjih zaselkov.

Pri zaselki zemljiški razporeditvi, ki se označuje tudi kot razdelitev na grude je zelo razširjena varianta s povsem nepravilnimi oblikami zemljiških parcel, razporejenih popolnoma brez reda in sistema. Tu gre bržkone po večini za drugo zaselko, ki so se razvili v toku časa iz samotnih kmetij. Tukaj imajo njive še bolj nepravilne oblike in različno velikost, so pa v takem razmerju pomešane med seboj, da moremo pogosto po legi rekonstruirati obseg prvotne večje kmetije. Vsekakor pa gošpodinjini tu skrajna nepravilnost, tako po obliki in velikosti kakor po pomešanosti zemljiških parcel.

RAZMISLANJE

Mlada gospa je premišljevala:

»Kdo bi bil moj mož? Moj prijatelj in moj prijatelj moj mož, potem bi prav lahko čisto brez skrbi varala svojega moža s svojim prijateljem.«

Li ali vljudnost

Besedica »li«, kratka kakor ptičji klic, pomeni v kitajščini spodobnost, vljudnost, dobro obnašanje. Vljudnost je olje v stroju življenja. Mnogo je izrekov, ki menijo isto. Neki cerkveni oče je nazval vljudnost vrsto pobočnosti. Francisek Asiški je celo trdil, da je Bog sonce, mesec in zvezde ter vso lepoto na zemlji ustvaril iz same udvoljivosti. V stari Kitajski je veljalo za skrajno nevljudno, če je nekdo pred vsimjimi stal z upognjeno nogo ali pa če mu je gledal v obraz, namesto da bi pogled skromno uprl v najvišji gumb njegove obleke na levi rami. Prav tako je veljalo za znamenje slabe vzgoje, če je nekdo stopil v kakšno prostor in se ljudem v njem ni priklonil, najprvo na desno, potem na levo. A tudi takšne vljudnostne oblike, ki se nam utegnejo videti zastarele, bi morali nadomestiti z novimi, boljimi. Še nekje trdijo, da je imel navado, da je svojim nameščencem prigovarjal korektno vedenje tudi do nepriljubljenih klientov z besedami, ki jih je izrekel neki sloviti državnik: »Vljudnost do zadnjega klina pod visicami!«

Ni potrebno, da bi se človek lagal, kadar hoče pokazati vljudnost. Naše življenje in resničnost se dejansko ne spremenjata niti za las, če se izognemo temu, da o kakšnim človekom izgovorimo nekaj ali da bi se slabotnejšemu rogali. Znano je, kako cenimo v vsakdanjem življenju že točno in potrpežljivo kot znaka boljše vzgoje. Narava pa, ki je do človeka pogostoma resnično ljubezniva, nam ponuja svetleče in sodeže, ki predstavljajo kot darila drugim ljudem iz naših rok višek vljudnosti. Cvetlice imajo s poljubi to skupno, da lahko izražajo toplino nekih vezí. Iz tega razloga občutimo včasih kot prijetno, da se neke cvetlice in v lestvici poljubov ake vrste poljuba rok, ki izražajo sicer neke vrste, pa ne prekoračijo oblik vljudnosti.

je nastopala kot odvetnica pred sodišči in je branila pravde in svoje stranke; bila je priznana, pozneje pa je bila, kakor sem silal, ubita. Vidite, revščinstvo možkih ne more trpeti veličine in slovesa ženi!

V začetku devetnajstega stoletja je uživala velk sloves v Napoliju Helena del'Antogliette di Lecce, ki se je odlikovala po govorniškem daru v partenoveških sednih dvoranah.

»Dnevnik dveh Sicilije je takole napisal o njej 21. junija 1816: »Ta nova govornica je branila svojo pravdo s toliko žilavostjo, da je zbudila presenečenje v dušah sodnikov in to ne samo pri njih, ampak tudi pri številnih izobraženih poslušalcih zaradi svoje slave.«

Drugo področje zopet, na katerem so se dvignile italijanske žene, je bilo časnikaštvo. Prva evropska časnikařica je bila v Rimu, in sicer Katarina Cracas, ki je okoli leta 1728. začela sodelovati pri »Diarius«, katerega je bil osnovni oče Luka Cracas kot najstarejši rimski časopis, in to njeno sodelovanje je trajalo nekako okrog 43 let v veliko zadovoljstvo javnosti. Pisala je, sestavljala, popravljala, uvrščala, skrbela je za upravo in nadzorovala poročila in naročnine; zdi se, da je bila ona zamislila interview kot časnikařsko sredstvo. Druga pionirka časnikařstva je bila Elizabeta Caminer, ki se je rodila v Benetkah v letu 1751. in ki je ustanovila v Firenci »Novi enciklopedični dnevnik«. Letopisi jo opisujejo kot ljubeznivo lepoto.

Meh za smeh

IN MEMORIAM

(Prosto po Prešernu.)

Dolgost življenja našega je kratka, še krajša pa so danes ženska krila, očem prav kmalu nič ne bodo skrila, moderna kaže prste že copatka.

Al' dneva ne pove nobena prat'ka, kdaj moda pravo pot bo kam zavila, da vsaj kolena malo bi zakrila, le skrita reč mikavna je in sladka.

Naj zmisli, kdor lepoto ljubi sveta in v trgovine in salone leta, da ni to vse zastoj in brez računa.

Znabit, kdor vesel zdaj promenira, se mu kredit že vespovod zapira, memento piše možkna in štacuna.

Mara J. Tavčarjeva.

VRSTICE O LJUBEZNI

»Mati, ali smem dekle ljubiti in pod oknom stati?«

»Ne, čas je šel!«

»Oče, meni se ljubezni hoče! Ali smem ljubiti in h dekletu v vas hoditi?«

»Ne! Glej, da tvojih hlač ne iztepe korobač!«

»Gospod učitelj, rad dekleta bi imel, ali bi mogel smet?«

»Ne! Dekle ljubiti, to je greh, hitro izgini mi po dveh, drugače skozi vrata boš zletel, potem pa dekle boš imel!«

»Gospod župnik, v sru mi kipi in vré, moja misel je dekle. Ali že ljubiti smem?«

»To v odgovor ti povem, navdihnili ti je misel vrag, kar hitro stopi tja čez prag!«

»Ljubi Bog, povej mi ti, srce odgovora želi in jaz zdaj res še sam ne vem, če mlado dekle ljubiti smem!«

Gospod se držal je na smeh in rekel je: »Dekle ljubiti — to ni greh! Adámu jaz sem Evo dal, nisem se zato kesal. Črvčke ustvaril sem za ptičke in deklčke za fantičke.«

In fant je šel h dekletu v vas, je v dvojce vedno kratek čas.

MANICI KOMANOVI

Pravi tisti ni Antonček, ki prašička ima in zvonček,

za moža v zakonski stan je Antonček Padovan.

V »Ponedeljku« sem prebrala, mislim Tvojim vsem prav dala,

šla sem v cerkev pred oltar, nesla šopek cvetja v dar.

Prav gorče sem molila in Antonu govorila,

sem prosila ga srčno, naj uredi zadevo to.

»Manco vabi iz magistrata v Tivoli cvetoča trata,

lepši bi bil reč ji čar, če imela bi svoj par.«

Ta že veš, svetnik Anton, majhen moj je penzion,

na me se z nebes odri, ni zakonski raj odprl.

Šepetalo je počasi: »Saj so »Jutrovi« oglašili za kupčijo, za selitev,

za ljubezen in močitev.«

Brž oglas sem napisala, pri upravi ga oddala,

»Manca, sreča naja išče, snubeč polno bo dverišče!«

Dva moža in Manca, Marja bodo šli izpred oltarja, —

to bo ravno v pasjih dneh, da bo zvrhan — »Meh za smeh.«

Mara J. Tavčarjeva.

Znani esteřik F. T. Vischer je bil nekd povabljen pri svojem prijatelju na obed. Kot star znanec je bil določen, da bo govoril napitnico. Menda je bil razmišljen ali kaj, da jo je tako polomil, ko je govoril:

»Spoštovane dame, cenjeni gospodje! Vsi vemo, da gre ljubezen skozi želodec. Zato ni treba biti. Toda eno je brezpogojno potrebno! Znati mora dobro kuhati! Najboljši zgled za to je danes naša visoko spoštovana gostiteljica. In zato vas prosim, da v tem smislu dvignete čase...«

Mark Twain, ki je v svoji hiši na dežel pisal novo delo, je potreboval neko knjigo, katero je bil videl v neki knjižnici svojega sosedu. Poslal je svojega služabnika ponjo. Ta pa se je vrnil, češ da sosed načelno ne posojuje knjig, lahko pa si Mark Twain pogleda in prebere vsako knjigo pri njem v knjižnici. Mark Twain ni šel k sosedu.

Ko je neuslušan sosed neka dni nato poslal k Marku Twainu, da bi mu posodil kosilni stroj, je dobil tale pismeni odgovor:

»Cenjeni gospod! Načelno ne posojam svojega vrtnarskega orodja, lahko pa uporabljate moj kosilni stroj, kadarkoli hočete, na mojem vrtu.«

Kristijan Bach, brat velikega mojstra Sebastijana Bacha je bil tudi glasbenik. Skladal je hitro in lahko, seveda pa njegove glasbe niso bile bogvejak. Denar je zapravljaj prav tako lahko, kakor si ga je pridobil.

Nekoč mu je nekdo očital lahkomišelnost in mu dajal za zgled njegovega brata. Kristijan je na to rekel: »Med menoj in mojim bratom je velika razlika, jaz komponiram, da bi mogel živeti, on pa živi, da bi mogel komponirati.«

V Londonu sta se poročila slikar I. in kiparka U. Bila sta izvrstna človeka, tako da so jima vsi radi izpregledali njun grdi obraz. Iskreno sta se ljubila in kmalu se jima je rodila hčerka, ki se je razvila v dražestno dekle. Neki znanec je uvedel v hišo umetniške dvojice Bernarda Shawa. Le-ta je občudoval duha

Ko začne zagorevati polt...

Ze začenja pripekati sonce. Zagoreli obrazi imajo njegov očitni pečat: barvajo se rjava, čelo, roke, ob sončnih in drugih kopleh tudi ostali izpostavljeni deli života. Je to barva pomladi in poletja: odraz obilne svetlobe, ki se razliva okrog nas in učinkuje tudi na našo polt.

Zakaj vse to? Ali ima prijetna zagorelost kože pri belopoltnih ljudeh kaj skupnega z rjavo in črno barvo zamorcev? Kakšno vlogo imata svetloba in toplota v življenju človeškega organizma? — Naslednje vrstice bodo skušale vsaj delno odgovoriti na ta vprašanja.

V prejšnjih stoletjih so verovali

da je vsa notranja Afrika neprimerna za nastanitev človeka. Ta celina, so pravili, je popolno pogorišče, tako rekoč izžgana zemlja. Ze zamorceva koža — in zamorci so po tedanjih pojmihi bivali na robu te žareče pustinje — priča s svojo rjavo barvo, da afriško sonce ožge in opeče ljudi. Ali je res tako? Če svetlopolti Evropeci v tropični Afriki neprevidno izpostavijo roke in obraz soncu, se na tem mestu prav kmalu pojavijo mehurji. Zamorcu se ne zgodi nič takega. Zakaj? Zato, ker je njegova polt rjava. Toplota ne učinkuje tako jedko na kožo belopoltega človeka; ta pojav je največ posledica preobilne svetlobe. Sončna svetloba in toplota sta dve reči, ne pa ena in ista, kakor se mislijo nekateri. Kdor hodi prvič po ledenikih, se mu primeri isto: tudi temu je vzrok preobila, z ustravičastimi žarki prepletena svetloba, ki razkroji kožo, če je ne zavarujemo. Ako si pred tako potjo pobarvamo kožo na rjavo — na primer z mizarškim lužilom — tedaj se škodljivi učinek svetlobe sploh ne pojavi. Ljudem, ki imajo obilne sončne pege na obrazu, se v visokih gorah ne vna me koža na tistih mestih, kjer so pigmentirani, marveč na belih točkah poleg njih. Rjava barva je potemtakem že po sebi zaščitna. Kopalci dobro vedo, da po kopanju na soncu ali sploh po sončenju postane polt rjava, takisto po obsevanju z »višinskimi sonci«, t. j. z umetnimi ultravijoličnimi žarki. Tako se torej telo samo zavaruje pred jedkim učinkom preobilne svetlobe.

Rjava polt zamorcev je potemtakem dedna posledica prilagoditve kože preobilni svetlobi. Težje si je razložiti, zakaj imajo prebivalci zmernih podnebnih pasov belo polt? Gotovo je bil prednik belega človeka dlakast in temnejše polti. Dlaka je začela izginiti, ko je bil človek prisiljen, da se je oblačil. Dlacična je zakrnela vedno bolj, čim manj je bila potrebna, čeprav si pri nekaterih ljudeh še danes pojavlja nenavadno močno in vidno. Zaradi tega, kar obleka ni več prepuščala toliko svetlobe, ni koža potrebovala toliko rjavega barvila, ki ga je bila morala prej vedno znova proizvajati. Odkar se je torej človek oblačil in se nasečil v krajih, kjer svetloba ni močna, je lahko organizem pogrešal to zaščitno napravo, vsaj v njenem prejšnjem obsegu in pomena.

Toda škodljivega učinka nima samo svetloba, tudi toplota ga ima.

Ta škoda se kaže v drugačni podobi. Kakor znano, ima človeško telo v notranjosti trajno toplotno okolje 37 stopinj. To lastnost ima človek z drugimi sesalci vred. Mrzlokrvne živali — ribe in krkon — so povsem odvisne od padanja toplote v obdajajočem

jih svetu, a to padanje in dviganje toplote prizadene naravnost njihovo stančevje. Ze ob najhitem mrazu so te stanice nesposobne za popolno in živahno dejavnost. Samo primerjajmo lene kače ali krokodile v zoološkem vrtu z njihovimi živimi sorodniki v tropški domovini, kjer so kače in krokodili hudo živahni in nevarne živali. Toplokrvne živali — sesalci in ptice — ustvarjajo svojim stanicam neko »notranjo klimo«, ki je neodvisna od vseh dviganj in padanj zunanje toplote. Zares: brezprimerna iznajdba! Zaradi nje ni treba, da bi se živali pozimi zagreble v zemljo in ne dejavno preživele mrzle mesece, čakajoč, kdaj postane zopet tople. Njihove stanice v notranjosti imajo toplotno, ki ostane nespremenjena in ki podpira in pospešuje vse življenjske procese v telesu. Njihovi organi so stalno pripravljeni, da udarno premagajo vsako mrazno. Ker potemtakem niso toplokrvne živali v sebi toplotno podnebje, so se mogle neodvisno od muhavosti sonca in vremena razširiti po vsej zemlji in do skrajnosti razviti svoje življenjske sposobnosti. Ne pozabimo pa: ta trajna toplota je nastala iz potrebe in sile, kot posledica prilagoditve spremembe letnih časov in ti so zopet posledica nagnjenosti zemeljske ose.

Čemu ima človek notranjo temperaturo 37°?

No, ko je narava dala njemu in drugim bitjem notranjo »centralno kurjavo«, mu je zagotovila kar moči visoko toplotno, da je tem laže zavaroval svoje življenjske sposobnosti. Toplokrvne živali so v tem pogledu došle na mejo dopustnega. Za-

kaj beljakovine začno teči že ob temperaturi 55°. Da, ta toplota, ki uničuje sleherni življenje, nastopa celo ob nižjih temperaturah. Pospeševanje kemičnih procesov pa ni enako dobro za slehern organ. Pri marsikateri vrsti je preveliko pospeševanje delovanja kar nezaželeno. Tako se na primer ob vročini, tej smiselni napravi, ko naše telo brez trajne škode prebije za več stopinj povišano telesno toplotno, že nekoliko moti enotnost življenjskih procesov; zlasti občutljive možganske stanice so močno razdražene. Ugodno toplotno stanje je za človeško telo 37°, kajti ob tej toploti se razvijajo v človeku vse njegove življenjske sile in se nakopiči ob najmanjši uporabi hrane in kisika največ gonilne snovi. Vzrok, da imajo ptice za nekaj stopinj višjo telesno toplotno — lastovka jo ima 42° —, je v tem, da morajo pri naglem letanju mnogo hitreje delati, če se hočejo naglo čemu izogniti, premagati odpor vetra ali si vloviti žuželko. To zahteva še večjo pospešitev življenjskih procesov.

Vse te smiselne in smotne naprave so nastale v organizmu živih bitij tedaj, ko jih je k temu prisililo toplotno stanje na zemlji. Če bi bilo na zemlji povsod enako toplotno podnebje brez padanja in dvigavanja temperature, tedaj bi ne bilo treba, da si nekateri organizmi ustvarjajo zaščito svoje življenjske sposobnosti posebno »notranjo klimo«, umetno ustvarjeno toplotno, brez katere bi ob svojem siceršnjem telesnem ustroju ne mogli živeti. Naj bi se Zemlja na svoji poti okrog Sonca postavila v navpično lego — in že bi bilo vse to odveč. Tako torej zavisimo od vseprisilja.

(Po dr. Dekkerju.)

Letalstvo dokaz britanske slabosti

Pod tem naslovom priobčuje »Il Popolo di Trieste« zanimiv članek svojega dopisnika iz Berlina, ki učinkovito razgalja vso šibkost Velike Britanije, zatekajoče se k letalskemu terorizmu kot skrajnemu sredstvu. Članek pravi med drugim:

Anglosaški državnik in vojaški mogotci neprestano naglašajo, da kakšnih strahotnih razmerov se bo razvila britanska letalska ofenziva. Pod nje udar bodo baje prišla vsa nemška mesta drugo za drugim in bodo deležna iste usode kakor Rostok, Ljubeč in Köln. Še prošle nedelje je neka ameriška osebnost napovedala, da bo prihodnje mesece tri do štiri tisoč letal vsako noč nad Nemčijo in da nobeno mesto ne bo varno pred železno in ognjeno točo. Vse take in enake napovedi dokazujejo, da si

London obeta največjih uspehov od letalske ofenzive, nadejajoč se, da bo s tem zadan odločilen udarec pogumu nemškega naroda in njegovemu zaupanju v furerja.

O tej stvari, pravi nemški uradni strokovnjak Kircher, ni lahko govoriti z lahkoto in mirnostjo, saj je gotovo res, da represalije niso nikoli užitek za onega, ki jih mora prenašati. Toda postopno izvajani terorizem izjavi neutolajljivo in fanatično sovraštvo. Sedanja vojna je že sama po sebi dovolj divja, letalski terorizem pa je nekaj tako barbarskega, da nima primere in je v svojem bistvu samo dokaz slabosti. Izkušstvo je namreč dokazalo, da tako divjaško početje ne prinaša nikakršnega uspeha.

Nismo pozabili ofenzive nemškega letalstva l. 1940 in mislimo, da je tudi Angleži niso pozabili. Treba je ugotoviti, da so s tem divjaštvom začeli Angleži pred dvema letoma in da so ga zdaj zopet ponovili. Ako so Britanci dokazali, da znajo voditi

Svete krave v Indiji — znamenje rodovitnosti

vojno z junaštvom, je njihova vlada dokazala svojo nesposobnost s tem, da je Nemčijo razdražila do skrajnosti.

Naj trdi britanska propaganda, kar hoče, dejstvo je, da so angleški bombniki cele mesece napadali nemška mesta, ko so pred dvema letoma še mislili, da se Nemčija ne bo mogla braniti in vračati milo za drago. Res je sicer, da je Varšava — in nekatera druga mesta — bila napadena od nemškega letalstva, toda kako naj bi bilo ostalo nedotaknjeno mesto, ki je bilo središče sovražne vojske in nje najmočnejše oporišče?

Po dolgem odmoru so Angleži zopet začeli z letalskim terorizem, v nadi, da je Nemčija toliko zaposlena na vzhodu, da se na zapadu ne bo mogla učinkovito braniti. Churchill se prav neprevidno hvali z britanskimi poletji tisoč in več letal nad Nemčijo in pri tem pozablja, da bo Nemčija ob primernem trenutku lahko z vsem svojim močnim letalstvom napadla angleška mesta ter otvorila neskončno uničevanje, kar bo vsekakor vzbudilo še toplejšo odobravanje nemške javnosti, kakor so ga izzvali angleški poletji med britanskim ljudstvom.

Canterbury in druga mesta so strašno trpela zadnje dni, čeprav je bilo na naši strani udeleženo pri teh napadih le razmeroma neznamno število letal. Česa pa naj se nadeja Anglija, kadar se bo Nemčija z vso svojo silo vrgla nanjo? Mi nismo želeli te vojne, nadaljuje Kircher, niti nismo hoteli razjedanja britanskega imperija. Vedno smo upali, da se bodo napram Angležem lahko vzdržali viteški običaji. Toda Velika Britanija, ki ni mogla najti torišča in prilike za pošteno borbo, se je lotila divjaškega načina in je izzvala tako upravičeno nemško vračanje. V Londonu se opravičujejo s tem, da njihovi nočni poletji večejo znatne nemške sile na zapadu, da olajšujejo položaj na vzhodni fronti. Ze najbližja prihodnost pa bo pokazala, da stoje stvari drugače.

Neki britanski list je pisal, da ogromne množice letal lahko odločijo usodo vojne. Isti list pa je v času velikih napadov nemškega letalstva na London zagotavljal, da so ti napadi za vselej dokazali, da letalske ofenzive ne morejo imeti odločilnega pomena in da samo jaciho in jeklene napadene v njegovem odporu. Kako si tedaj predstavljajo Angleži, da bodo zlozili nemški odpor s tako nedostatnimi sredstvi.

To jim ne bo uspelo za nobeno ceno, pa naj njihovi napadi zavzamejo še tako ogromen uspeh. Letalski napadi povzročajo res veliko škodo, toda ta škoda je neznamna v primeri z nesrečo, ki bi se zrušila ne samo na nemška mesta, marveč na mesta vse Evrope, če se ne bo posrečilo uničiti boljševojem ter dati zapadu popolno svobodo. Vojna proizvodnja Nemčije je posejana po tako ogromnem prostoru, da ji britansko letalstvo nikoli ne bo moglo zadati odločilnega udarca. Na drugi strani pa sta pogum in vera v zmago na nemški strani neporušljivi.

Ne dvomimo niti najmanj, pravi pisec, da bo Churchill nadaljeval in še pojačil svoje letalske napade. Edino, čemur se mora človek čuditi, je dejstvo, da jih Angleži niso začeli že ob vstopu Sovjetske zveze v vojno. Ti napadi bodo Nemce še tesneje stisnili pod zastavo domovine, pod zastavo, ki mora zmagati in ki bo zmagala. Za navidezno s'lo sovražnika budni opazovalec prav lahko spozna njegovo šibkost, ki postaja zanj samega vedno pogubnejša.

o tem hočem govoriti s teboj! Ni odgovorila in zato sem nadaljeval: »Poznam te že mesec dni in zame si bila vedno le najljubeznivejša in najsajša med vsemi ženami na svetu.« Rahlo se je nasmehnila, toda obraz in oči so ji bile žalostne. »Ne govori tako, Fredi,« je odvrnila, »zdelo se mi je — proti svoji volji,« »Toda to je res,« sem nadaljeval, »in dasi nisem bogat in ti ne morem bogve česa nuditi, vendar ti hočem ponuditi vse, kar imam: — svoje srce.« — Zdrnila se je, potem je nenadoma vstala ter začela urejevati cvetlice.

— Ali mi nočeš odgovoriti? sem vprašal in vstal.

— Čemu želiš, da bi govorila? je odvrnila nagajivo s hrbtom proti meni. »In da bi vse pokvarila?«

— »Pokvarila!« sem ponovil. »Kako to, saj se je pravkar šele pričelo! Stopil sem k njej ter jo objel krog pasu. Pravkar šele pričelo.« sem vzklilil iznova, »če me moreš ljubiti.« — In potem sem se zavedel, da sem bil bedak, zakaj smejala se mi je. — »Ti si enaka vsem drugim,« sem ji zabrusil ter se obrnil v stran. »Bil sem ti samo — samo v zabavo!«

Mislil, da nisem bil prehudu ranjen, toda užalila je moj ponos in — No, saj mi je bilo šele osemnajst let. Ona se ni zmenila zame in zato sem vzkipel.

— Ti si pokvarjena ženica! sem ji zalučal v obraz. — Ti in tvoje vrste ženske

Celso Maria Garatti:

Lekarnar

Nisem hotel postati lekarnar. Moj stari oče je opustil trgovino in vse skupaj zapustil Cerkvu; moj oče žalostno maje z glavo, če nanese pogovor name, in moji šolski tovariši me več ne pozdravijo.

Pa naj bo.

Rad sprejemam pisma od nežnega spola in čitam v njih: »Ljubim te.«

Lepo napisan »Ljubim te« na listu, ki dehti po klasju in ima na levem zgornjem kotu primeren okrasek. Jaz čitam »Ljubim te«, ne pa »vživana juha« ali »13. težka poljska baterija«.

Podpis različno pove: »Lucija«. In jaz čitam »Lucija«, ne pa »Bartolomeo Colleone« ali »Forlimpopole«.

Jaz lahko to storim; lekarnar ne! Lekarnar sprejema nenavadna pisma od slovitih zdravnikov, ki imajo goste dolge brade in naočnike in ves dan vršijo operacije.

K njemu prihajajo ljudje, ki jih vsepovsod boli: po trebuhu, po zobeh, v skladu. S tresočimi rokami vzame lekarnar lečo. Ima polne police resničnih zdravil in strašnih strupov.

Tako rad bi jih, vsaj enkrat v svojem življenju, resnično pripravil, jih spremenil v kroglice in razdelil v čepce in papirke!...

Toda nikdar se mu ni posrečilo razumeti zdravniških rokopisov.

Včasih mu zagori šibko upanje. Razločno je videl »in« na koncu besede in si prizadeva sestaviti celo besedo. A ni gotov! Nafalin, strihnin, kokain, adrenalin? Ne vé, kaj.

Maje z glavo in vzdihuje. Potem gre v lekarniško delavnico in vzame steklenico z destilirano vodo: jo pobarva in vlije v stekleničko.

»Evo!« reče stranki. »Sto lir.«

»Ali bo pomagalo?« vpraša tisti; »zdravnik mi je dejal, da bo.«

»Da, pomagalo bo!« reče on z naporom in se prime za glavo.

Njegova žena ga dobi takega in se ji zelo smili.

»Ti ni uspelo?« nežno vpraša. »Ne se žalostiti! Morda sčasoma, kdo ve?«

Poboža ga po glavi, ki ima že precejšnjo plešo, in odide lahkega koraka. Toda nemir ga ne zapusti. Kupuje časnike in bere osmrtnice. In vsaki umrli stranki sledi za krsto črno oblečen gospod, ki ga nihče ne pozna, a joče in vzbuja usmiljenje. Otroci se nehajo igrati, da bi ga gledali, in zvonarji pozvanjajo miriču s še večjo vneto. Na nebu prenehajo čivkati osuple lastovke.

Evo, zakaj nisem hotel postati lekarnar in tudi nikdar ne bom postal.

IZ STARE AVSTRIJE

V stari Avstriji so hodili učitelji k vojakom vedno v počitnicah. Nekdo se je sel takšna učiteljska četa v Ljubljani, sami Slovenci. Tudi učitelj Lang, ki je edini imel nemško ime, je bil trd Slovenec. Podčastnik, ki jih je večal, je komandiral seveda nemški. Ko so nekega dne vadili paradni marš, so nehoti začeli prehitro korakati. Podčastnik je torej komandiral, naj gredo bolj počasi: »Laang-saam!« Nato so se vsi ustavili in naprej je korakal učitelj Lang sam.

Zelenec

»Seveda prav za prav ni bila prva,« je dejal stari nižji uradnik, spominjajoč se mladih let.

»Pa prva, s katero ste mislili resno,« sem namignil.

»To je res,« je odvrnil ter si užgal cigaro.

»Ali je bila lepa?« sem vprašal izzivaje.

»Pripovedoval vam bom o njej,« je me-nil, »če vas ne bom dolgočasil.«

»Le pričnite!« sem dejal ter sedel globlje v naslonjač.

»Bil sem star osemnajst let ter služil vojakem,« je pričel, »in srečala sva se v mestu.«

»Vaš slog mi ugaja,« sem ga prekinil.

»Gola navedba dejstev.«

»Saj tudi ni ničesar, kar bi moral dati, je odvrnil ter se zagledal v strop.

»Srečala sta se torej,« sem ga podregal.

»Po naključju, čisto po naključju. Toda bila je zelo lepa.«

»No, o tem sem uverjen,« sem pripomnil.

»Le nadaljujte!«

»Sestajala sva se na Livadah ter hodila skupno na čaj, saj veste,« je pripovedoval smehljaje.

»Čisto običajna reč,« sem pripomnil. »Le naprej — k stvari!«

»No,« je pričel, »mesec dni po najinem prvem srečanju sem sedel v njeni sprejemnici — zaljubljen sem bil v njo, re-

čem vam, zaljubljen vprav blazno v to ljubimico ženo.«

Stari uradnik je umolknil ter izpraznil svojo čašo.

»V spomin!« je vzklilil in naročil več pijače.

Srebal sem svoje žganje s sodavico in čakal molče. In pripovedoval mi je tole: »Tisti večer, veste, sem prišel k njej, docela pripravljen, da jo zasunim. Prinesel sem ji velikanski šopek cvetlic in droben okrasek s turkcem, ki ga je bila občudovala v neki izložbi. Mislim, da je opazila na meni neko izpremembo. »Kaj pa ti je?« je vprašala. Dotaknil sem se njene roke in v trenutku sem se znašel na kolenih. »Kako sladka si!« sem vzklilil. »Ne smem te izgubiti — ne smem!«

»Toda saj se to ne nameni zgoditi, dragi Fredi,« je odgovorila in mi pogladila lasse. »Kako moreš kaj takega misliti?« — »Ne vem, kako,« sem priznal. »Mislim, da se mi meša.«

»Resnica hoče na dan,« sem pripomnil precej tiho.

»Ubogi Fredi!« je zamrmrala — tako je nadaljeval povest. — »Ali moreš sploh ljubiti siromašnega moža?« sem jo vprašal.

»Seveda,« je odvrnila in pristavila nežno: »Denar nima z ljubeznijo dosti opraviti, Fredi.« — »Tako bi vsaj moralo biti,« sem pripomnil. — »Pojdi in sedi sem k meni,« je velela ter pogladila prevleko zofe kraj sebe. Čutil sem, da se vedem precej nes pametno in zato sem vstal. —

»Hočeš cigareto, Fredi?« me je vprašala in mi jo zalučala. Užgal sem si jo, stal in jo gledal. — »Ali se jeziš name?« — je vprašala s smejočimi se očmi. — »Ne,« sem odvrnil ter odmaknil pogled. — »Zakaj nočeš sedeti kraj mene?« je nadaljevala. — »Ti se igraš z menoj!« sem bleknul. Ona se je samo nasmejala. — »Fredi, kako se drzneš?« je vzklilila. »Pojdi sem, da te kaznujem!« — Sedel sem kraj nje. — »Zakaj nočeš biti resna?« sem vprašal. — »Saj sem!« je ugovarjala in dvignila pogled. — »Ti se vedno norčuješ z menoj!« sem nasprotoval. — »Bodi pameten,« je dejala. »Kako se pa namerava nočjo pozabavati?« — »To je vedno isto!« sem se razburjal. »Zabava — sama zabava. pri tem pa niti ne misliš na —« Umolknil sem. »Oh, Fredi, ne bodi vendar tako neumen,« je dejala ter mi gladila roko. — »Ze več kot teden dni mi braniš, da ti to povem,« sem vzklilil. »Prosim te, poslušaj me!« — »Zabavaj me,« je odvrnila in se naslonila nazaj na blazino. »Poveš mi to kdaj pozneje, dragi Fredi.« — »Ali misliš, da prihajam sem samo v svojo in tvojo zabavo?« sem vprašal. — »Mislim, da si se zabaval,« je odgovorila. »Sicer pa govoriš rajši o čem drugem.« — »Jaz nočem!« sem izjavil. »Govoriti hočem!« — Vzdihnila je in obraz ji je okamenel. — »Pa prosim,« je dejala. — »Flora,« sem pričel, »malo prej sem se dotaknil vprašanja ljubezni.« — »Da,« je odvrnila in zrla preko mene nekam po sobi. »Dobro — in prav